

URZĄD GMINY PIECKI

11-710 PIECKI ul. Zwycięstwa 34, tel. 089 7422029, fax. 089 7422065
e-mail: ugpiecki@onet.pl

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY PIECKI na lata 2004 – 2013

ZPORR

Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

Piecki – lipiec 2004 r.

SPIS TREŚCI	STRONA
I. WPROWADZENIE	3
1. Podstawy formalno-prawne opracowania	3
2. Cel i zakres opracowania	3
3. Metodyka procesu planowania strategicznego	3
II. POŁOŻENIE I WARUNKI NATURALNE	4
1. Położenie	4
2. Środowisko naturalne	5
III. ANALIZA AKTUALNEGO POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO GMINY PIECKI.	7
1. Demografia	7
2. Zatrudnienie	9
3. Aktywność zawodowa i bezrobocie	10
4. Infrastruktura techniczna	12
5. Infrastruktura społeczna	16
6. Gospodarka mieszkaniowa	18
7. Rozwój gospodarczy	20
8. Struktura użytkowania terenów i ich formy własności	25
9. Ochrona środowiska naturalnego	27
10. Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy	28
IV. DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	31
1. Analiza SWOT	31
2. Główne bariery i czynniki pro-rozwojowe	32
V. MISJA GMINY I WIZJA JEJ ROZWOJU	33
1. Misja wg. modelu Ashridga	33
2. Wizja rozwoju gminy.	33
VI. PLANY DZIAŁAŃ – ACTION PLANS	34
1. Strategiczne cele rozwoju Gminy Piecki w l. 2004 – 2013	34
2. Cele operacyjne rozwoju Gminy Piecki w l. 2004 – 2013	34
3. Zadania realizacyjne	35
4. Zbiorcza ocena warunków realizacji celów strategicznych	73
VII. REKOMENDACJE DOT. WDRAŻANIA PLANU	77

1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA.

Opracowanie „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY PIECKI” rozpoczęto w maju 2004 roku zgodnie z umową, zawartą pomiędzy Urzędem Gminy Piecki, reprezentowanym przez p. Marię Jarczewską – Wójta Gminy, a firmą Jacek Maliszewski – Biuro Doradczo-Konsultingowe, reprezentowaną przez właściciela p. Jacka Maliszewskiego. Prace nad PLANEM zakończono w lipcu 2004 r.

W procesie planowania strategicznego kluczowa rola przypadła Zespołowi Zadaniowemu ds. Planu Rozwoju Lokalnego, utworzonemu zarządzeniem Wójta Gminy, w którego składzie znaleźli się zarówno przedstawiciele samorządu, sektora prywatnego jak i organizacji pozarządowych.

2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY PIECKI jest dokumentem o charakterze programowo-projektowym, przedstawiającym w syntetycznej formie cele rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wynikające z nich działania, jakie będą realizowane na terenie gminy w latach 2004-2013. PLAN, w przedstawionej i zaakceptowanej przez Radę Gminy wersji ma służyć całej społeczności lokalnej w podejmowaniu skutecznych działań na rzecz:

- stymulowania procesu rozwoju lokalnej gospodarki, którego celem jest poprawa standardów życia mieszkańców gminy,
- racjonalnego i efektywnego wykorzystywania własnych zasobów (ludzie, kapitał, położenie, środowisko naturalne),
- takiego zagospodarowywania przestrzeni, aby zapewnić rozwój dotychczasowych i nowych funkcji w zgodzie z zasadami ochrony środowiska,
- skutecznego wykorzystania szans, związanych z pomocą strukturalną Unii Europejskiej, dającą możliwość nadrobienia zaległości cywilizacyjnych w stosunku do krajów Europy Zachodniej.

Założono, iż przy rozwiązywaniu tych, a także wielu innych problemów należy przyjąć dwie, podstawowe tezy:

- a. wszystkie podejmowane działania nie mogą mieć charakteru pasywnego, nastawionego wyłącznie na likwidację tzw. momentów krytycznych (bariery i dysproporcje rozwoju, łagodzenie najdotkliwszych skutków transformacji),
- b. decyzje samorządu muszą mieć charakter aktywny tzn. nastawiony na planowanie przyszłości gminy poprzez optymalne wykorzystanie wszystkich możliwości, prowadzących do ilościowych i jakościowych zmian w przyszłości.

3. METODYKA PROCESU PLANOWANIA STRATEGICZNEGO DLA GMINY PIECKI.

Przyjęta metodyka opracowania PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY MIKOŁAJKI oparta została na układzie „ośmiu kroków”:

3.1. Krok I: organizacja.

W ramach „pierwszego kroku”, zarządzeniem Wójta Gminy powołany został Zespół Zadaniowy i wyznaczony jego koordynator. Zespół opracował harmonogram swoich prac, jak też dokonał oceny wszystkich istniejących w gminie dokumentów planistycznych, takich jak „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Piecki”, „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Piecki” itp.

3.2. Krok II: obraz środowiska - analiza aktualnego poziomu rozwoju.

Rola koordynatora i Zespołu na tym etapie prac polegała na przeprowadzeniu analiz i badań (w oparciu o dostępne dokumenty, dane statystyczne i informacje o gminie), a w konsekwencji określenia aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej gminy wraz z wyznaczeniem podstawowych obszarów problemowych.

3.4. Krok III: analiza SWOT

Podczas kolejnego spotkania Zespołu dokonano analizy zasobów wewnętrznych oraz otoczenia zewnętrznego. Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień o charakterze strategicznych, których rozwiązanie warunkuje rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

3.3. Krok IV: określenie misji gminy i wizji jej rozwoju oraz sformułowanie zagadnień strategiczny

W oparciu o w/w analizy, przystąpiono do wypracowania MISJI i WIZJI rozwoju Gminy Piecki, w oparciu o model Ashridge'a.

3.5. Krok V: plany działań – cele i zadania.

Zadanie to obejmowało wypracowanie perspektywicznych celów rozwoju społeczno-gospodarczego, zarówno na poziomie strategicznym jak i operacyjnym. Kolejnym działaniem Zespołu było określenie zadań (Action Plans), przypisanych do każdego z ustalonych celów strategicznych i operacyjnych. Zadania te określały:

- a. nazwę zadania (projektu),
- b. okres realizacji,
- c. zakładane koszty i harmonogram ich ponoszenia wraz z określeniem źródeł finansowania,
- d. odpowiedzialność za realizację zadania,
- e. zgodność zadania z planami zagospodarowania przestrzennego,
- f. dziedziny interwencji funduszy strukturalnych UE (tam gdzie było to uzasadnione).

Dodatkowym elementem powyższej analizy było określenie możliwości finansowania zadań w ramach budżetu gminy, w oparciu o prognozę jego wielkości w latach 2005-2013.

3.6. Krok VI: PLAN ROZWOJU LOKALNEGO Gminy Piecki.

W wyniku omówionych wyżej prac Zespołu Zadaniowego powstała robocza wersja PLANU ROZWOJU LOKALNEGO, która była podstawą do konsultacji w ramach Rady Gminy oraz wśród różnych środowisk gminy. W trakcie tych konsultacji uzgadniano wspólnie zakres zmian (poprawek) do planów działań oraz stworzono listę priorytetowych zadań i projektów.

3.7. Krok VII: monitoring i aktualizacja oraz rekomendacje wdrożeniowe.

Ustalone zostały zasady wdrażania i monitoringu realizacji PLANU ROZWOJU LOKALNEGO GMINY PIECKI na l. 2004-2013.

3.8. Krok VIII: szerokie upowszechnienie strategii rozwoju gospodarczego wśród społeczności lokalnej. Realizacja strategii.

Po zakończeniu prac nad dokumentem zdecydowano, iż przedstawiony on zostanie społeczności lokalnej zarówno poprzez zamieszczenie PLANU na stronach internetowych Urzędu Gminy jak też za pośrednictwem lokalnych mediów. W konsultacji z Przewodniczącym Rady Gminy określono także tryb oraz harmonogram prac Rady, zmierzających do uchwalenia PLANU w najszybszym, możliwym terminie.

II. POŁOŻENIE I WARUNKI NATURALNE GMINY PIECKI.

1. POŁOŻENIE.

Gmina wiejska Piecki w powiecie mrągowskim, położona jest w północno-wschodnim regionie Polski, w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego, w odległości ok. 80 km od miasta wojewódzkiego (Olsztyn).

W stosunku do innych, dużych ośrodków miejskich, gmina położona jest peryferyjnie - odległość do Warszawy wynosi ok. 200 km, a do Gdańska ok. 220 km.

Pod względem fizjograficznym obszar gminy znajduje się na styku trzech jednostek tj. Pojezierza Mrągowskiego, Krainy Wielkich Jezior Mazurskich oraz Równiny Mazurskiej. Z tego też względu, na terenie tym spotkamy formy morfologiczne i litologiczne, charakterystyczne dla każdego z tych regionów, takie jak strefy morenowe, ciągi jezior, obszary sandrów itp.

Ukształtowanie powierzchni gminy i jej litologia są typowe dla obszarów polodowcowych, a cechą charakterystyczną krajobrazu są zarówno znaczne deniwelacje terenu, jak też występowanie dużej ilości naturalnych zbiorników wodnych, zajmujących ok. 10% obszaru gminy.

Drugim obok jezior, a być może najbardziej charakterystycznym elementem krajobrazu gminy są rozległe kompleksy leśne, zajmujące ok. 52% terenu i rozciągające się w jej wschodniej i południowo-zachodniej części – największy kompleks leśny stanowi fragment Puszczy Piskiej.

Przez obszar gminy przebiega kilka podstawowe szlaków komunikacyjnych regionu. Są to:

- droga krajowa nr. 59 Ostrołęka – Giżycko
- droga krajowa nr. 58 Szczytno – Pisz
- droga wojewódzka nr. 610 Piecki – Ruciane-Nida
- droga wojewódzka nr. 601, będąca bardzo uczęszczanym połączeniem pomiędzy drogami krajowymi nr. 58 i 59.

WNIOSKI:

1. Gmina wiejska, o charakterze rolniczo-turystycznym w województwie warmińsko-mazurskim, wchodzi w skład powiatu mrągowskiego.
2. Położenie na styku Poj. Mrągowskiego, Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Równiny Mazurskiej.
3. Ok. 52% terenu gminy zajmują lasy, w tym kompleks Puszczy Piskiej, a ok. 10% wody (jeziora i rzeki).
4. Znaczna odległość od dużych ośrodków miejskich.

2. ŚRODOWISKO NATURALNE.

2.1. Ukształtowanie powierzchni.

Jak wspomniano wyżej, Gmina Piecki leży na styku trzech, dużych jednostek fizjograficznych tj. Poj. Mrągowskiego (część północna i środkowa gminy), Krainy Wielkich Jezior Mazurskich (część wschodnia) oraz Równiny Mazurskiej (część południowa).

Jedną z najbardziej charakterystycznych cech obszaru gminy, zwłaszcza w jej części północnej i środkowej, jest znaczne zróżnicowanie wysokościowe terenu, dochodzące do 20-30 m (w części północnej – rej. j. Wągiel i Krzywe). Wysokie brzegi jezior, opadające stromo do tafli wody, stanowiąc wspaniałe strefy krajobrazowe.

Część południowa gminy, leżąca już w obrębie Równiny Mazurskiej, charakteryzuje się znacznie „spokojniejszą” rzeźbą terenu.

2.2. Hydrografia.

Obszar gminy, poza niewielkim skrawkiem w części północnej, leży w całości w dorzeczu rz. Wisły. Stan ten sprawia, że wody z tego terenu odprowadzane są ku południowi i południowemu-wschodowi bądź poprzez zlewnię rz. Krutyni, bądź poprzez system Wielkich Jezior Mazurskich (j. Beldany).

Na terenie gminy występują znaczne zasoby wód podziemnych, a pierwszy (czwartorzędowy) poziom wodonośny zalega na głębokości 30-60 m.

Istotnym i ważnym elementem krajobrazu omawianego obszaru są zarówno naturalne zbiorniki wodne, w znakomitej większości rynnowe (największe z nich to jeziora: Mokre, Krzywe, Dłużec, Białe, Zyzdrój Wlk. i Mł.), a także dolina rz. Krutyni. Rzeka ta jest jednym z najpiękniejszych, i jednocześnie najbardziej uczęszczanych szlaków kajakowych w kraju.

2.3. Klimat.

Pod względem klimatycznym obszar gminy należy do strefy pojeziernej (A.Schmuck). Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu ok. 6,5 C, natomiast średnia temperatura powietrza miesięcy letnich waha się od 15,5 C (czerwiec) do 17,4 C w lipcu i 16,3 C w sierpniu. Temperatury te są o ok. 1-2 stopnie niższe, niż w Polsce Centralnej i o ok. 3-4 stopnie niższe niż w Polsce Zachodniej.

Obszar całych Mazur to strefa ścierania się mas powietrza atlantyckiego i kontynentalnego. Stąd też, w zależności od dominacji jednej z nich pojawiają się tu bądź mroźne i słoneczne, bądź ciepłe i deszczowe zimy lub gorące i suche lata (1992, 1994, 2002, 20023) na przemian z chłodnymi i wilgotnymi (1991, 1993, 1997,2004).

Duża ilość otwartych zbiorników wodnych, a także terenów podmokłych sprawia, iż poszczególne pory roku wkraczają na obszar gminy w innych terminach niż w pozostałych regionach kraju. Wiosna zaczyna się tu o ok. 10-14 dni później (w połowie kwietnia) i jest stosunkowo chłodna, a przygruntowe przymrozki mogą pojawiać się nawet w końcu maja. Jesień natomiast jest przeważnie długa i ciepła, dzięki zbiornikom wodnym, oddającym nagromadzone w czasie lata ciepło otoczeniu.

Najwięcej dni słonecznych przypada na maj i czerwiec oraz wrzesień, natomiast najmniej na listopad i grudzień. W ciągu całego roku jest tu ok. 110 dni z pełnym zachmurzeniem i ok. 160 dni z zachmurzeniem częściowym.

Roczna suma opadów wynosi tu 550 mm, a ich maksimum przypada na czerwiec i lipiec (odpowiednio 75 i 95 mm), natomiast minimum na styczeń i marzec (30 i 40 mm).

Wiatry, często o dużej prędkości, wieją najczęściej z kierunków północno- i południowo-zachodnich, a ich największe nasilenie przypada na miesiące jesienne (listopad - grudzień) i wczesnowiosenne (marzec - kwiecień).

2.4. Świat roślinny.

Na obszarze gminy lasy zajmują ok. 52% powierzchni i skupiają się w jej części wschodniej i południowo-zachodniej (Puszcza Piska). Wśród strukturze gatunkowej dominują sosna, świerk, dąb, brzoza i olsza, a głównym siedliskiem jest bór mieszany świeży.

Podobnie jak w całym regionie, na obszarach leśnych i łąkowych występuje wiele gatunków roślin, pochodzących z różnych środowisk klimatycznych, które na tym terenie przetrwały tysiące lat, adaptując się do wahań klimatycznych, jakie zachodziły tu w ciągu ostatnich 10 tyś. lat. Są to często gatunki bardzo rzadkie w Polsce i w Europie, podlegające ochronie.

WNIOSKI:

1. Gmina położona jest w jednym z najcenniejszych i najatrakcyjniejszych przyrodniczo regionów kraju.
2. Największymi walorami środowiska naturalnego gminy są:
  - zróżnicowane ukształtowanie powierzchni,
  - jeziora i kompleksy leśne zajmujące łącznie ok. 62% powierzchni gminy,
  - bogata fauna i flora, z unikalnymi w Polsce i w Europie gatunkami zwierząt i roślin,
  - region o najczystszy w kraju powietrzu.
  - Rzeką Krutynia – jeden z najbardziej znanych szlaków kajakowych w Europie.
3. Hydrograficznie większość obszaru gminy leży jest w dorzeczu rz. Wisły.
4. Klimat regionu ostry, pozostający pod wpływem kontynentalnych mas powietrza. Okres wegetacyjny jest tu o ok. 1 miesiąca krótszy, niż w centrum kraju.

III. ANALIZA AKTUALNEGO POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY PIECKI.

1. DEMOGRAFIA.

W końcu 2002 r. Gminy Piecki liczyła 7.714 mieszkańców, z których ok. 50,3% stanowili mężczyźni, a ok. 49,7% kobiety.

W latach 1995-2002 liczba ludności gminy uległa nieznacznemu zmniejszeniu (o ok. 1,%). Wahania te są wynikiem przede wszystkim wyraźnego spadku przyrostu naturalnego, który w tym okresie zmniejszył się o ok. 30%.

ROK	GMINA	
	osoby	%
1995	7849	100
2000	7990	102
2001	7954	101
2002	7714	98

Analizując strukturę wieku ludności gminy, wyróżniono jej 3 podstawowe kategorie, istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku 0 - 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym tj. 18 – 59/64 lata,
- ludność w wieku poprodukcyjnym tj. 60/65 lat i więcej

Dominującą grupę wiekową stanowią osoby w wieku produkcyjnym, których odsetek na obszarze gminy w 2002 r. wynosił ok. 59% (4.575 osób). Od 1995 r. zaznacza się niewielki wzrost udziału tej grupy wiekowej, wynoszący ok. 5%.

Tendencją negatywną, z punktu widzenia potencjału ludnościowego i zawodowego gminy jest stale malejący udział osób najmłodszych tj. w wieku przedprodukcyjnym. Zmniejszył się on w l. 1995 - 2002 odpowiednio z ok. 35 do ok. 30%. Konsekwencją tych zmian jest wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym. W 2002 r. wynosił on ok. 11%. W stosunku do 1995 r. udział tej grupy wiekowej wzrósł o ok. 15%.

ROK	GMINA PIECKI					
	0-17 lat		18-59/64 lat		60/65 lat i więcej	
	osób	%	osób	%	osób	%
1995	2760	35,2	4344	55,3	745	9,5
2000	2433	30,5	4690	58,7	867	10,8
2001	2296	28,9	4775	60,0	883	11,1
2002	2280	29,6	4575	59,3	859	11,

Analizując strukturę wieku mieszkańców gminy wg. płci w poszczególnych grupach wieku (2002 r.) stwierdzono, zdecydowaną dominację mężczyzn w grupie osób w wieku produkcyjnym (64,3%; kobiety – 55,5%) oraz kobiet w wieku poprodukcyjnym (16,2%; mężczyźni – 7,6%).

Obszar gminy, traktowany jako całość charakteryzował się w l. 1995 – 2002 ujemnym saldem migracji stałych wahającym się w poszczególnych latach od - 30 osób (1995 r.) do - 10 w 2002 r. Generalnie można przyjąć, iż gmina jest terenem stałego, chociaż niewielkiego w stosunku do sąsiednich gmin odpływu ludności. Ponieważ osoby migrujące to przede wszystkim ludzie młodzi, lepiej wykształceni, narastanie tego zjawiska, przy systematycznie malejącym przyroście naturalnym spowoduje, iż będzie następował coraz szybciej wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, natomiast zacznie się zmniejszać ilość osób w wieku przed- i produkcyjnym. Może to w sposób negatywny rzutować na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Oprócz migracji stałych, czynnikiem rzutującym zarówno na liczbę mieszkańców gminy, jak i jej strukturę wieku jest poziom przyrostu naturalnego. Obszar gminy charakteryzuje się nadal dodatnim przyrostem naturalnym, który jednak ma tendencję malejącą z ok. + 8,66 w 1995 r. do ok. + 6,22 w 2002 r.

Istotnym zagadnieniem, z punktu widzenia rozwoju gminy jest ocena struktury ludności w wieku 15 lat i więcej wg. poziomu wykształcenia. Przeprowadzone analizy potwierdziły fakt, że stopień

wykształcenia, a co za tym idzie kwalifikacji zawodowych ludności gminy Piecki (podobnie jak większości gmin regionu) nie jest zadawalający. Dominującą grupą są osoby z wykształceniem podstawowym (ukończonym i nie) oraz zasadniczym zawodowym, stanowiąc ok. 75% ogółu ludności. Wykształceniem średnim i policealnym legitymuje się ok. 21% mieszkańców gminy, natomiast wykształceniem wyższym jedynie ok. 4%. Co prawda poziom wykształcenia ludności gminy uległ poprawie w stosunku do 1995 r. jednak nadal jest on niezadawalający. Problem ten stanowi poważną barierę, ograniczającą możliwości zatrudnienia, a także zawężającą ewentualne koncepcje wprowadzenia na rynek gminy firm tzw. „nowoczesnych technologii”. Charakterystykę struktury ludności gminy w wieku 15 lat i więcej wg. poziomu wykształcenia przedstawia poniższe zestawienie:

POZIOM WYKSZTAŁCENIA	Udział w ludności ogółem w %
brak wykształcenia i podst. nieukończone	7,0
podstawowe ukończone	42,2
zasadnicze zawodowe	25,9
średnie i policealne	20,7
Wyższe	4,2
RAZEM	100,0

1.1. Prognoza zmian liczby ludności Gminy Piecki w latach 2005-2015.

Przedstawione wyżej zmiany zarówno liczby ludności gminy jak liczebności podstawowych grup wiekowych w l. 1995-2002 ukazują tendencje, które wg. danych GUS znajdują potwierdzenie w prognozach na najbliższe lata. I tak, prognoza ogólnej liczby ludności gminy zakłada, że będzie ulegała ona dalszemu, powolnemu zmniejszeniu i w końcu 2015 r. wyniesie 7670 osób tj. będzie niższa w stosunku do obecnej o ok. 0,5%. Jednak znacznie ostrzej zarysuje się problem zmian wiekowych mieszkańców gminy, a tym samym udziału podstawowych grup ludności wg. wieku. W 2015 udział osób w wieku przedprodukcyjnym wyniesie ok. 22% (2002 r. – 30%), w wieku produkcyjnym ok. 63% (obecnie ok. 59%), a w wieku poprodukcyjnym ok. 15% (obecnie ok. 11%). Szczegółowo zagadnienia te ilustrują poniższe zestawienia:

Lp.	LATA	LICZBA LUDNOŚCI GMINY PIECKI	
		mieszkańców	%
1.	2002	7714	100
2.	2005	7697	99,8
3.	2010	7685	99,6
4.	2013	7670	99,4
5.	2015	7670	99,4

Lp.	LATA	LUDNOŚĆ WG. GRUP WIEKU					
		0- 17 lat		18 – 59/64 lata		60/65 i więcej lat	
		osób	%	osób	%	osób	%
1.	2002	2280	29,6	4575	59,3	859	11,1
2.	2005	2072	26,9	4725	61,4	900	11,7
3.	2010	1820	23,7	4885	63,6	980	12,7
4.	2013	1720	22,4	4880	63,6	10170	14,0
5.	2015	1670	21,8	4850	63,2	1150	15,0

Konsekwencją w/w omówionych zmian będzie zarówno konieczność dostosowania np. sieci szkół podstawowych do zmniejszonej liczby dzieci, jak też konieczność przygotowania i wdrożenia programów opieki nad osobami starszymi – może to być jedna z istotnych form aktywności zawodowej np. dla bezrobotnych kobiet.

WNIOSKI:

1. Gmina wiejska, o powoli malejącej liczbie ludności, z wyraźną tendencją obniżania się poziomu przyrostu naturalnego.

2. W grupach wiekowych dominuje ludność w wieku produkcyjnym, jednak w ostatnich latach następuje stałe obniżanie się odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ilości osób w wieku poprodukcyjnym.
3. Obszar gminy charakteryzuje się ujemnym saldem migracji stałych, jednak zjawisko to od kilku lat nie nabiera tempa, a wręcz przeciwnie ulega zmniejszeniu.
4. Ludność gminy charakteryzuje się niekorzystną strukturą poziomu wykształcenia, w której osoby w wykształceniu podstawowym i zasadniczym stanowią ok. 75%, natomiast z wykształceniem wyższym jedynie ok. 4%.
5. Prognoza demograficzna na najbliższe 10 lat dla gminy wskazuje na nieznaczny spadek liczby jej mieszkańców, i dość istotne zmiany w liczebności podstawowych grup wieku – zmniejszenie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, i jednoczesny znaczny wzrost ilości mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

2. ZATRUDNIENIE.

Na terenie Gminy Piecki zatrudnionych w 2003 r. było 2570 osób, tj. ok. 56% ludności w wieku produkcyjnym. Przyjmując rok 2000 za wyjściowy (100%), zmiany w poziomie zatrudnienia ogółem w latach 2000 - 2003 przedstawiają się następująco:

2000	100
2001	95
2002	94
2003	92

Dane te dowodzą, iż nadal następuje powolny spadek zatrudnienia, co zresztą znajduje swoje odzwierciedlenie w narastającej liczbie bezrobotnych.

W strukturze zatrudnienia (wg. działów) na terenie gminy nadal dominuje rolnictwo, w którym w 2003 r. pracowało ok. 57% ogółu zatrudnionych (1.350 osób) z tym, że z tej liczby ok. 93% to pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych (ok. 1250 osób). Poziom zatrudnienia w rolnictwie w 2003 r. w stosunku do 2000 r. obniżył się o ok. 16%.

Drugim działem gospodarki gminy jest przemysł i budownictwo. Poziom zatrudnienia w tym sektorze wyniósł w 2003 r. ok. 300 osób, w stosunku do 2000 r. obniżył się bardzo nieznacznie (ok. 6%). Obecnie jego udział w zatrudnieniu ogółem wynosi ok. 13% (w 2000 r. ok. 12 %). Poziom ten można uznać za zbyt niski, i należy podjąć zdecydowane działania, na rzecz wzrostu zatrudnienia w tym dziale przedsiębiorczości do poziomu minimum ok. 15% pod warunkiem, iż będzie to działalność przemysłowa nie kolidująca z funkcją turystyczną gminy i wymogami ochrony środowiska naturalnego.

Tendencją pozytywną w strukturze zatrudnienia, jest stały wzrost udziału zatrudnienia w sferze usług, który w 2003 r. osiągnął poziom ok. 30% (2000 r. - ok. 26%). Do 1990 r. zatrudnieni w usługach byli to przede wszystkim pracownicy jednostek państwowych i spółdzielczych, natomiast obecnie są to głównie osoby prowadzące własną działalność gospodarczą w sferze usług turystycznych, handlowych i gastronomicznych. Usługi są jednocześnie jedynym sektorem gospodarki gminy (podobnie jak i gminach sąsiednich), w którym po spadku poziomu zatrudnienia (lata 1990-1992) od 1993 r. notowany jest stały jego wzrost.

Poziom zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej w l. 2000 - 2003 na terenie Gminy Piecki przedstawia się następująco:

ROK	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo*		Produkcja przemysłowa i budownictwo		Usługi		RAZEM	
	osób	%	osób	%	osób	%	osób	%
2000	1605	62	320	12	650	26	2575	100
2001	1470	60	290	12	680	28	2440	100
2002	1410	58	300	12	710	30	2420	100
2003	1350	57	300	13	730	30	2380	100

* - liczba zatrudnionych w rolnictwie indywidualnym na podst. danych Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

WNIOSKI:

1. Lata 2000 – 2003 to nadal okres powolnego obniżania się poziomu zatrudnienia na obszarze gminy, a tym samym wzrostu stopy bezrobocia.
2. W zatrudnieniu wg. sektorów w dalszym ciągu dominuje zatrudnienie w rolnictwie, w którym pracuje ok. 57% zawodowo czynnych.
3. Zjawiskiem pozytywnym jest stały rozwój sektora usług, skupiającego obecnie ok. 30% ogółu pracujących w gminie.

3. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I BEZROBOCIE.

Głównym problemem zarówno społecznym jak i ekonomicznym gminy jest bezrobocie. Podstawowym wskaźnikiem, określającym poziom bezrobocia jest STOPA BEZROBOCIA, będąca stosunkiem ilości osób bez pracy do ogółu aktywnych zawodowo¹ na danym terenie. Wg. przeprowadzonych analiz wskaźnik ten w Gminie Piecki wynosił w końcu 2003 r. 32,1% (2002 r. 31,8%).

Analizując strukturę osób bezrobotnych na terenie gminy wg. płci należy stwierdzić, iż od 2000 r. zarysowuje się wzrost ilości mężczyzn pozostających bez pracy, w stosunku do ilości bezrobotnych kobiet. Na koniec 2003 r. proporcje te kształtowały się odpowiednio: 51% mężczyźni, 49% kobiety.

Pod względem wykształcenia zdecydowanie dominują osoby bezrobotne z wykształceniem podstawowym i zawodowym, stanowiąc ok. 77% ogółu pozbawionych pracy. Stan ten, także w kontekście ogólnego poziomu wykształcenia mieszkańców gminy należy traktować jako bardzo negatywny, przede wszystkim z punktu widzenia możliwości zatrudnienia tej grupy bezrobotnych. Ewentualni pracodawcy muszą liczyć się z koniecznością organizowania szkoleń i kursów, podnoszących kwalifikacje zawodowe, co może ich zniechęcać do inwestowania w gminie. Z uwagi na koszty tego typu działań, bardziej opłacalne stanie się sprowadzanie pracowników z zewnątrz, co oczywiście nie leży w interesie lokalnego rynku pracy. Stąd też wydaje konieczne jest opracowanie długofalowej koncepcji (wspólnie z PUP) kursów i szkoleń dla bezrobotnych osób z wykształceniem podstawowym i zawodowym. Należy jednak zaznaczyć, iż szkolenia te muszą odpowiadać na zapotrzebowanie lokalnego (regionalnego) rynku pracy. Co istotne, mogą one być wparte tzw. zatrudnieniem subsydiowanym, co może zwiększyć zainteresowanie pracodawców tworzeniem tego typu miejsc pracy. Dodatkowym czynnikiem mogącym wspierać tego typu projekty jest ustawa o zatrudnieniu socjalnym, a także doświadczenia wielu krajów UE w zakresie zatrudnienia socjalnego.

Drugim zjawiskiem - w przekonaniu autorów o jeszcze bardziej negatywnym oddziaływaniu - jest narastająca zwłaszcza od 2 lat liczba osób bezrobotnych w wykształceniu policealnym i średnim zawodowym oraz wyższym.

Dopełnieniem charakterystyki bezrobocia na terenie gminy są:

- długości okresu pozostawania bez pracy – w 2003 r. dominującą grupę stanowiły tu osoby pozostające bez pracy pow. 12 miesięcy (ok. 53%). Zjawisko to świadczy o długookresowym, strukturalnym charakterze bezrobocia. Świadczy to także o tym, iż osoby pozostające bez zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy mają coraz mniejsze szanse na znalezienie pracy,
- struktura wieku osób bezrobotnych – najliczniejszą grupę stanowią tu osoby bez zatrudnienia do 35 roku życia (ok. 54%), a więc młode, mające najwięcej szans na rynku pracy. Jeżeli wskaźnik ten skorelujemy z poziomem wykształcenia bezrobotnych, gdzie wyraźnie narasta liczba osób bez pracy, legitymujących się wykształceniem policealnym, średnim zawodowym i wyższym, uzyskamy bardzo negatywny obraz gminy, w tym zakresie.

Z problemem bezrobocia związane jest ściśle zagadnienie poziomu ubóstwa i co za tym idzie, pomocy społecznej. Ilość osób objętych tą formą opieki na terenie gminy wynosiła w końcu 2003 r. 2598 osób i w stosunku do 2000 r. utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Jak pokazują analizy ilości udzielonych świadczeń, zapotrzebowanie na pomoc społeczną systematycznie wzrasta zwłaszcza w odniesieniu do świadczeń przyznawanych w ramach zadań własnych samorządu (zasiłki celowe).

¹ Aktywni zawodowo to łączna liczba pracujących i bezrobotnych.

Jeżeli uznać, że osoby objęte opieką społeczną stanowią najsłabszą ekonomicznie grupę ludności gminy, a zjawisko to dotyczy ok. 34% mieszkańców, to praktycznie co 3-ci mieszkaniec gminy żyje w ubóstwie i wymaga wsparcia ze środków publicznych. Podstawowe wskaźniki dot. poziomu bezrobocia i pomocy społecznej przedstawiają poniższe zestawienia:

Struktura bezrobotnych wg. płci.

ROK	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	OGÓŁEM
	%	%	%
2000	52	48	100
2001	49	51	100
2002	49	51	100
2003	49	51	100

Struktura bezrobotnych wg. poziomu wykształcenia.

ROK	BEZROBOTNI OGÓŁEM Z WYKSZTAŁCENIEM w %			OGÓŁEM
	podstawowym i zawodowym	średnim	wyższym	
2003	77,3	21,1	1,6	100

Struktura bezrobotnych wg. okresu pozostawania bez pracy

ROK	BEZROBOTNI OGÓŁEM pozostający bez pracy – w %				OGÓŁEM
	do 6 mieś.	6-12 mieś.	12-24 mieś.	pow. 24 mieś.	
2003	14,9	5,6	8,6	70,9	100

Struktura bezrobotnych wg. stażu pracy

ROK	BEZROBOTNI OGÓŁEM o stażu pracy – w %				OGÓŁEM
	do 1 roku a	1-10 lat	10-20 lat	pow. 20 lat	
2003	11,0	34,6	15,2	39,2	100

a – łącznie z bezrobotnymi bez stażu.

Ilość osób korzystająca z pomocy społecznej.

ROK	GMINA osoby
2000	2492
2001	2404
2002	2664
2003	2598

Stosunek ilości osób objętych pomocą społeczną w stosunku do ogółu ludności Gminy Piecki.

ROK	Objęci opieką społeczną w stosunku do ludności gminy
	%
2000	32
2001	30
2002	33
2003	34

Wydatki gminy związane z pomocą społeczną.

Lp	ROK	WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ w tys. zł		
Lp.	LATA	Zadania własne gminy	Zadania zlecone gminie	OGÓŁEM
1.	2000	287,5	639,3	926,8
2.	2001	266,8	657,5	924,3
3.	2002	359,8	808,7	1168,5
4.	2003	409,9	695,2	1105,1

Powody korzystania z pomocy społecznej.

Lp.	Powody korzystania z pomocy społecznej	%
1.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	17
2.	Bezrobocie	61
3.	Niepełnosprawność	22
4.	Długotrwała choroba	29
5.	Wielodzietność	18
6.	Rodziny niepełne	16
7.	Alkoholizm i narkomania	16
8.	Trudność w dostosowaniu się życia po opuszczeniu zakładu karnego	1

WNIOSKI:

1. Bezrobocie na terenie gminy, jak i w całym regionie ma charakter strukturalny.
2. Stopa bezrobocia kształtuje się na poziomie ok. 32%, a wśród osób pozbawionych pracy zaczynają przeważać mężczyźni (ok. 51%).
3. Zjawiskiem szczególnie niebezpiecznym i wymagającym pilnej interwencji jest fakt narastania liczby bezrobotnych, posiadających wykształcenie policealne, średnie zawodowe i wyższe.
4. Opieką społeczną objętych jest ok. 34% ludności gminy.
5. Wydatki budżetu gminy związane z pomocą społeczną wykazują stałą tendencję wzrostową, a wśród rodzin objętych pomocą dominują rodziny bezrobotne (ok. 61%).

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA NA TERENIE GMINY PIECKI.

W rozdziale tym omówione zostaną zagadnienia, dotyczące obecnego stanu rozwoju infrastruktury technicznej gminy, przede wszystkim w odniesieniu do:

- zaopatrzenia w wodę,
- oczyszczania ścieków,
- gospodarki odpadami stałymi,
- zaopatrzenia w energię elektryczną,
- telekomunikacji,
- dróg.

O ile stan i eksploatacja systemu wodno-kanalizacyjnego, oczyszczanie ścieków, utylizacja odpadów stałych, a także częściowo problem dróg i ulic leży w gestii samorządu, o tyle pozostałe dziedziny infrastruktury technicznej (elektroenergetyka, gaz, telekomunikacja) są zarządzane centralnie bądź regionalnie. Wpływ władz lokalnych na stan i rozwój tych elementów systemu infrastrukturalnego gminy jest ograniczony. Ewentualne zamierzenia inwestycyjne związane z ich rozbudową czy modernizacją muszą zostać uzgodnione na szczeblu powiatowym, wojewódzkim bądź krajowym, a samorząd może jedynie postulować podjęcie tego typu działań, a następnie w miarę możliwości je dofinansowywać

4.1. Zaopatrzenie w wodę.

Źródłami zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Piecki są lokalne ujęcia wody (12), zlokalizowane niemal w każdej większej miejscowości. Ich łączna, maksymalna wydajności wynosi ok. 3,1 tyś. m³/dobę. Dodatkowymi źródłami zasilania w wodę są indywidualne studnie kopane, których łączna wydajność szacowana jest na ok. 0,10 tyś. m³/dobę.

Średnie roczne zużycie wody, na terenie gminy kształtuje się na poziomie 0,7 – 0,8 tyś. m³/dobę, a więc wykorzystywane jest jedynie ok. 26% wydajności istniejących ujęć. Sytuacja ta daje podstawę do twierdzenia, iż potrzeby mieszkańców gminy w zakresie zaopatrzenia w wodę są w pełni zaspokajane i istnieje możliwość zwiększania poboru wody bez konieczności nowych inwestycji w tym zakresie. Jednak istotnym zagadnieniem jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie zaopatrzenia w wodę (sieć wodociągowa), jak też modernizacja ujęć wody, związanych z jej uzdatnianiem.

Maksymalną wydajność istniejących ujęć wody oraz jej średnie roczne zużycie przedstawia poniższe zestawienie:

Lp	Ujęcie	Maks. Wydajność m ³ /h	Średnie roczne zużycie w m ³ /h (2003 r.)
1.	Piecki	46,3	17,2
2.	Ostrów Pieckowski	6,7	0,4
3.	Nawiady	15,3	3,1
4.	St. Kielbonki	7,0	1,0
5.	Brejdyny	15,9	2,7
6.	Machary	6,3	0,7
7.	Jakubowo	2,5	0,3
8.	Krutyński Piwecek	8,1	2,0
9.	Rutkowo	6,6	1,4
10.	Czaszkowo	5,4	1,0
11.	Machary Z.R.	7,9	0,8
12.	Babieta	1,0	0,3
13.	RAZEM	129,0	30,9

Łączna długość sieci wodociągowej (wraz z przyłączami) na terenie Gminy Piecki wynosi ok. 116,1 km. i korzysta z niej ok. 79% mieszkań.

Zarówno konieczność podnoszenia standardów życia mieszkańców gminy jak i rozbudowa bazy turystyczno-rekreacyjnej wymaga zarówno inwestycji związanych z uzdatnianiem wody, jak i przede wszystkim doprowadzenia sieci wodociągowych jeszcze do minimum ok. 15% mieszkań.

W związku z zakładanym rozwojem tego terenu (turystyka, rolnictwo, przetwórstwo żywności) należy założyć, iż do 2010 r. zapotrzebowanie na wodę w gminie osiągnie poziom ok. 1,5 tyś. m³/dobę, a do 2015 r. wzrośnie o kolejne ok. 0,5 tyś. m³/dobę.

WNIOSKI:

1. Istniejące źródła zasilania w wodę zaspokajają średnie roczne potrzeby mieszkańców, i wykorzystywane są obecnie w ok. 26%.
2. Ok. 79% mieszkań na terenie gminy jest wyposażonych w wodociąg sieciowy.
3. Planowany rozwój inwestycji turystycznych, a także unowocześnienie rolnictwa, jako jednej z wiodących funkcji gminy wymagają rozbudowy systemu zaopatrzenia w wodę.

4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

System odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenie gminy oparty jest w chwili obecnej na oczyszczaniu ścieków w Pieckach (oczyszczalnia mechaniczno-chemiczno-biologiczna) oraz niewielkiej oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Nowym Moście, a także na oczyszczalniach lokalnych (w ośrodkach wypoczynkowych) w Krytyni, Nowym Zyzdroju i Cierzpiętach (oczyszczalnie o małej wydajności i w złym stanie technicznym).

Średnia i maksymalna dobową ilość ścieków z terenu gminy, jaką przyjmuje przede wszystkim oczyszczalnia w Pieckach przedstawiają się następująco:

- średni odpływ dobowy: 238 m³

- maksymalny odpływ dobowy: ok. 700 m³.

Do komunalnej sieci kanalizacyjnej podłączonych jest jedynie ok. 730 mieszkań na terenie gminy (ok. 37%), co ukazuje wagę problemu rozbudowy systemu kanalizacyjnego gminy, którego długość wynosi jedynie ok. 10 km. Stan ten, w połączeniu z faktem iż ok. 79% mieszkań korzysta w sieci wodociągowej powoduje, iż ścieki z ponad połowy gospodarstw domowych odprowadzane są do przycięsokarskich szamb bądź rozsączone bezpośrednio do gruntu lub odprowadzane do naturalnych cieków i rowów melioracyjnych. Zwłaszcza w tym drugim i trzecim przypadku powodują one silne zanieczyszczenie wód podziemnych jak i powierzchniowych, a przedostając się do jezior, powodują ich silną eutrofizację.

Na terenie gminy nadal nie rozwiązany pozostaje także problem oczyszczania i odprowadzania wód deszczowych, przede wszystkim z dróg o dużym natężeniu ruchu, a także z parkingów i utwardzonych placów. Intensywny ruch samochodowy, zwłaszcza w sezonie letnim powoduje, iż wody opadowe po spłynięciu z nieprzepuszczalnych powierzchni są silnie zanieczyszczone produktami ropopochodnymi. Oprócz tego typu zanieczyszczeń wody te zawierają także szereg innych związków, spłukiwanych z powierzchni nieprześciakliwych co powoduje, iż po przedostaniu się do wód podziemnych jak i zbiorników wodnych, wpływają negatywnie na stan ich czystości.

Rozwój gminy, zarówno w aspekcie turystyki, budownictwa rekreacyjnego, a także intensyfikacji produkcji rolnej powoduje, iż problem oczyszczania ścieków jest jednym z kluczowych warunków, którego spełnienie warunkuje realizację tych zamierzeń.

WNIOSKI:

1. System oczyszczania ścieków w gminie oparty jest przede wszystkim na mechaniczno-biologiczno-chemicznej oczyszczalni w Pieckach. Pozostałe tego typu obiekty są w złym stanie technicznym i posiadają jedynie lokalne znaczenie.
2. Gmina posiada sieć kanalizacji sanitarnej o długości ok. 9 km, do której podłączone jest ok. 37% zasobów mieszkaniowych.
3. Rozwój inwestycji w gminie (turystyka, budownictwo rekreacyjne, rolnictwo) wymaga szybkiej rozbudowy sieci kanalizacyjnej wraz przyłączami, natomiast w zabudowie rozproszonej (kolonijnej) należy dążyć do tworzenia lokalnych, przydomowych oczyszczalni ścieków.
4. Nadal nie rozwiązany problemem pozostaje sieć kanalizacji deszczowej, zwłaszcza w rejonach natężonego ruchu samochodowego.

4.3. Utylizacja odpadów stałych.

System utylizacji odpadów stałych z terenu Gminy Piecki oparty jest na wysypisku w Polskiej Wsi (gmina Mrągowo). W l. 2004-2006 planowana jest rozbudowa i modernizacja tego wysypiska, poprzez utworzenie na jego terenie Powiatowego Zakładu Utylizacji Odpadów, pracującego na potrzeby powiatu mrągowskiego.

Istotnym problemem gminy, który musi zostać rozwiązany w najbliższym czasie jest segregacja odpadów „u źródła”, a także zapewnienie sprawnego oczyszczania z odpadów rejonów szczególnie często odwiedzanych przez turystów takich jak szlak rz. Krutyni, obozowiska i pola namiotowe na brzegami jezior itp.

WNIOSKI:

1. Utylizacja odpadów stałych w gminie oparta o wysypisko w Polskiej Wsi, obsługujące także sąsiednie gminy.
2. W l. 2004-2006 planowane jest utworzenie w oparciu o w/w wysypisko Powiatowego Zakładu Utylizacji Odpadów.
3. Istotnym problemem do rozwiązania pozostaje nadal zagadnienie segregacji i wtórnego przerobu odpadów stałych z terenu gminy, a także usuwanie odpadów ze stref szczególnie atrakcyjnych turystycznie.

4.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Obszar Gminy Piecki podlega Zakładowi Energetycznemu w Olsztynie (Rej. Energetyczny Kętrzyn). Gmina zaopatrywana jest w energię elektryczną ze stacji PZ Piecki 15/15 kV, a energia elektryczna dla odbiorców doprowadzana jest poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV, promieniowo połączone ze stacją rozdzielczą. Zarówno usytuowanie stacji jak i stan linii oraz urządzeń zasilających jest dobry, i zapewnia zaspokojenie potrzeb elektroenergetycznych gminy.

Ewentualna rozbudowa sieci, związana ze zwiększonym zapotrzebowaniem jest możliwa po wykonaniu lokalnych połączeń do sieci istniejącej średniego napięcia (15 kV) i wybudowania stacji trafo.

WNIOSKI:

1. Zarówno stan techniczny linii zasilających gminę jak i poziom zaopatrzenia w energię elektryczną jest zadowalający.
2. Ewentualne, nowe inwestycje spowodują wzrost zapotrzebowania mocy do 2015 r. o ok. 30% co będzie wymagało rozbudowy połączeń do sieci średniego napięcia i budowy nowych stacji trafo.

4.5. Zaopatrzenie w gaz.

W chwili obecnej Gmina Piecki nie posiada sieci gazu ziemnego, jednak przebiegające w regionie gazociągi wysokiego ciśnienia stwarzają potencjalne możliwości gazyfikacji gminy, jednak decyzja w tym zakresie należy do Pomorskiej Spółki Gazowniczej.

Zadaniem władz samorządowych jest podjęcie rozmów z PSG, w sprawie ewentualnego harmonogramu, a także kosztów realizacji tego – istotnego z punktu widzenia społeczności lokalnej oraz ochrony środowiska – zagadnienia.

WNIOSKI:

1. Gmina Piecki nie posiada sieci gazu ziemnego.
2. Należy podjąć rozmowy z Pomorską Spółką Gazowniczą, dotyczące harmonogramu budowy sieci gazu ziemnego na terenie gminy tym bardziej, iż w regionie istnieją gazociągi wysokiego ciśnienia.
3. Gazyfikacja gminy jest szczególnie istotna z punktu widzenia ochrony środowiska i poprawy standardów zamieszkania. Celowe jest także doprowadzenie gazu ziemnego do tych wsi gminy, które mogą pełnić funkcję turystyczną.

4.6. Telekomunikacja.

Pomimo szybkiego rozwoju telekomunikacji (tak w odniesieniu do ilości abonentów jak i jakości połączeń), nadal bardzo istotnym problemem pozostaje szeroki i względnie tani dostęp do usług informatycznych (internetu). Monopol w tym zakresie Telekomunikacji Polskiej S.A. sprawia, iż wciąż internet pozostaje niedostępny (głównie ze względu na koszt) dla ogromnej ilości mieszkańców gminy.

WNIOSKI:

1. Poziom usług telekomunikacyjnych w gminie ulega stałej poprawie.
2. Nadal zła sytuacja (wysoki koszt, brak sieci szerokopasmowych) panuje w zakresie dostępu do usług informatycznych (internetu).

4.7. Sieć drogowa.

Na terenie Gminy Piecki znajdują się cztery rodzaje dróg, za które odpowiadają różne ośrodki zarządzania. Są to:

- **drogi krajowe**, podległe Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, o łącznej długości 52,5 km.:
- droga nr. 58 Szczytno – Pisz, biegnąca w południowej części gminy z południowego-zachodu na wschód,
- droga nr. 59 Ostrołęka – Mrągowo – Giżycko.

- ❑ **drogi wojewódzkie**, podległe Wojewódzkiemu Zarządowi Dróg w Olsztynie, a ich łączna długość wynosi 21,7 km. Do tej kategorii należą m.in. drogi: nr. 601 i droga nr. 610 (Piecki – Ruciane),
- ❑ **drogi powiatowe**, o łącznej długości 90,1 km.
- ❑ **drogi gminne** o łącznej długości 383,2 km, pozostającym w gestii władz samorządowych,
- ❑ **drogi pozostałe (lokalne i dojazdowe)**, o łącznej długości ok. 53,6 km.

Sumaryczna długość wszystkich, wymienionych typów dróg w gminie wynosi ok. 601 km, co daje wskaźnik gęstości sieci drogowej 191 km/100 km² powierzchni.

Stan techniczny sieci drogowej gminy nie odpowiada wymaganym standardom, zwłaszcza w sytuacji wciąż narastającego ruchu kołowego, tak osobowego jak i ciężarowego. Dotyczy to zarówno jakości nawierzchni, szerokości i wyprofilowania pasów drogowych oraz kolizyjności z siecią kolejową i innymi drogami.

Znacznym zagrożeniem dla samochodowego ruchu osobowego oraz ruchu pieszego i szybko rozwijającej się turystyki rowerowej jest tranzyt ciężarowy i autobusowy o znacznym nasileniu, przebiegający zwłaszcza po drogach krajowych.

WNIOSKI:

1. Praktycznie cała sieć drogowa gminy, wymaga znacznego zakresu remontów i modernizacji, włącznie z siecią kanalizacji burzowej oraz chodnikami wiejskimi, a także oświetleniem.

4.8. Komunikacja zbiorowa.

4.8.1. Transport kolejowy.

Przez teren Gminy Piecki nie przebiega linia kolejowa, a najbliższą stacją jest Mrągowo (ok. 11 km od Piecek), posiadające połączenia z Olsztynem i Elkiem., przez Mrągowo z Elkiem.

4.8.2. Komunikacja autobusowa.

Centrum komunikacji autobusowej regionu jest m-to Mrągowo, zapewniające połączenie z miejscowościami w ruchu lokalnym jak i regionalnym (Olsztyn, Kętrzyn, Pisz, Szczytno, Giżycko) oraz krajowym (Warszawa, Gdańsk, Białystok, Kraków) i międzynarodowym (szereg prywatnych linii autobusowych np. do Niemiec). Przez Gminą Piecki jedynie przejeżdżają autobusy w ruchu tranzytowym dalekobieżnym (np. w kierunku Warszawy) jak i lokalnym. Z uwagi na dostępność oraz częstotliwość kursowania komunikacja autobusowa jest podstawową formą lokalnej komunikacji zbiorowej na terenie gminy.

WNIOSKI:

1. System komunikacji zbiorowej pozostanie oparty na sieci autobusowej, której regionalnym centrum jest m-to Mrągowo (ok. 11 km od Piecek).

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA NA TERENIE GMINY MIKOŁAJKI.

5.1. Ochrona zdrowia.

Mieszkańcy Gminy Piecki korzystają z podstawowej opieki zdrowotnej w dwóch przychodniach lekarskich, zlokalizowanych w Pieckach i Nawiadach. Ponadpodstawową opiekę lekarską zapewnia Szpital Powiatowy w Mrągowie.

WNIOSKI:

1. Z zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, mieszkańcy Gminy Piecki korzystają z dwóch ośrodków zdrowia w Pieckach.
2. Ponadpodstawową opiekę lekarską świadczy Szpital Powiatowy w Mrągowie.

5.2. Oświata i wychowanie.

W 2003 r. na terenie Gminy Piecki funkcjonowały 6 samorządowych (publicznych) szkół podstawowych oraz 1 gimnazjum (Piecki).

W szkołach podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy, w roku szkolnym 2002/2003 uczyło się łącznie 1147 dzieci :

Szkoły lokalizacja	Ilość uczniów	Ilość nauczycieli	Ilość oddziałów
Gimn. Piecki	427	33	17
SP Piecki	403	34	18
SP Nawiady	151	12	8
SP Babięta	16	2	3
SP St. Kielbonki	53	8	4
SP Krutyń	59	6	4
SP Dłużec	38	6	4
RAZEM	1147	101	58

Od 1996 r. szkoły podstawowe (a od 2000 r. także gimnazja) zostały przejęte przez władze samorządowe, które ponoszą koszty ich utrzymania (koszty bieżącej eksploatacji, wynagrodzenia nauczycieli, remontów, dowozu dzieci, itp.). Środki na te wydatki pokrywane są (a przynajmniej powinny być) z subwencji, przekazywanej do budżetu gminy przez budżet Państwa. W praktyce jednak zachodzi potrzeba dofinansowywania z dochodów własnych gminy bądź pozyskanych środków zewnętrznych części kosztów, związanych przede wszystkim z remontami bądź modernizacją tych placówek.

W 2003 r. wydatki budżetu Gminy Piecki w dziale OŚWIATA (łącznie) wyniosły ok. 5791,5 tys. PLN i były wyższe niż w 2000 r. o ok. 18%, stanowiąc odpowiednio ok. 53% oraz 51% wydatków budżetu gminy. W przeliczeniu na jednego ucznia, wydatki budżetu gminy w 2003 r. wyniosły ok. 5049 zł.

Istotnym zagadnieniem z punktu widzenia władz samorządowych jest problem kosztów utrzymania poszczególnych szkół. Na terenie Gminy Piecki dokonano tego typu analizy, która przedstawia się następująco (dane za 2003 r.):

SZKOŁA	Gimn. Piecki	SP Piecki	SP Nawiady	SP Babięta	SP St. Kielbonki	SP Krutyń	SP Dłużec
Koszt nauki 1 ucznia w zł	3217,91	3755,25	4020,80	7291,92	6747,43	5600,01	6464,48

Jak z tego zestawienia wynika, różnica kosztów nauki 1 ucznia, pomiędzy szkołą „najtańszą” (Gimnazjum w Pieckach), a „najdroższą” ((SP w Babiętach) wynosi 4.074 zł. Wynik ten nakazuje przeanalizowanie zasadności utrzymywania zarówno tej szkoły jak i (w dalszej perspektywie) szkoły w Dłużcu (różnica kosztów nauki 1 ucznia w stosunku do Gimn. W Pieckach ok. 3.247 zł), kiedy stałemu obniżaniu będzie ulegała nadal liczba dzieci w wieku szkolnym. Prognozy demograficzne jednoznacznie wskazują, iż dopiero po 2015 r. nastąpi wzrost ilości dzieci w wieku szkolnym.

Rozwój społeczeństwa informatycznego, będąca jednym z priorytetów Unii Europejskiej zakłada, iż coraz szersze kręgi społeczności lokalnych będą potrafiły wykorzystywać podstawowe narzędzia informatyczne (komputer, internet) w codziennym życiu. W związku z tym, konieczne jest położenie szczególnego nacisku na kształcenie dzieci w tym zakresie, a tym samym zapewnienie im swobodnego dostępu do tego rodzaju nowoczesnej technologii. Dotyczy to przede wszystkim szkół wiejskich, które muszą zostać wyposażone w odpowiedni sprzęt, stale łączy internetowe itp.

WNIOSKI:

1. Obecny stan organizacyjny oświaty w gminie należy uznać za zadawalający, przy istniejących możliwościach finansowych samorządu.
2. Konieczne jest rozważenie zasadności utrzymywania w dłuższej perspektywie szkół podstawowych w Babiętach i Dłużcu, tak z punktu widzenia ekonomicznego jak i

merytorycznego oraz demograficznego, jednak ostateczna decyzja w tej sprawie powinna uwzględniać stanowisko społeczności lokalnych.

3. Rozwój społeczeństwa informatycznego wymaga zapewnienia szkołom odpowiedniego wyposażenia w sprzęt komputerowy oraz stały, swobodny dostęp do internetu.

5.3. Kultura i sport.

Na terenie Gminy Piecki działa Gminny Ośrodek Kultury (w Pieckach), a także 13 świetlic wiejskich oraz biblioteka gminna w Pieckach, z filią w Nawiadach.

Gminny Ośrodek Kultury zarządza także sportem i rekreacją na terenie gminy. Największym obiektem sportowym jest stadion w Pieckach, natomiast w kilku wsiach (Brejdyny, Dłużec, St. Kielbonki, Nawiady) znajdują się przyszkolne, ogólnodostępne boiska.

O ile bazę kulturalną gminy można uznać za wystarczającą, także z uwagi na względną bliskość m-ta Mrągowa, o tyle zaplecze sportowo-rekreacyjne jest niewystarczające. Szczególnie negatywnie należy ocenić brak sal do zajęć sportowych w szkołach, a ich budowa powinna być jednym z priorytetowych działań zarówno samorządu jak i całej społeczności lokalnej.

WNIOSKI:

1. Działalność kulturalna na terenie gminy prowadzona jest w oparciu o Gminny Ośrodek Kultury w Pieckach oraz wiejskie świetlice, których stan techniczny oraz wyposażenie wymagają pilnej poprawy.
2. Oprócz stadionu komunalnego w Pieckach, brak jest zaplecza sportowo-rekreacyjnego na terenie gminy. Szczególnie istotny jest brak sal sportowych w szkołach.

6. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.

6.1. Wielkość i stan zasobów mieszkaniowych.

Wielkość zasobów mieszkaniowych w Gminie Piecki wynosiła w 2002 r. (dane wg. NSP) 1953 mieszkania, o łącznej powierzchni użytkowej na poziomie ok. 158 tyś. m². W stosunku do roku 1995 ilość mieszkań na terenie gminy zwiększyła się jedynie o 62 mieszkania, natomiast powierzchnia użytkowa o ok. 27,0 tyś. m² co oznacza, iż te nowe mieszkania liczyły średnio ok. 450 m² powierzchni. W rzeczywistości mamy tu raczej doczynienia ze zjawiskiem rozbudowy i modernizacji części istniejących zasobów mieszkaniowych, a tym samym zwiększania ich pow. użytkowej.

Struktura zasobów mieszkaniowych gminy wg. wieku jest zdecydowanie niekorzystna – ok. 57% zamieszkałych budynków to obiekty powstałe do 1944 r., a więc ponad 60-letnie., a jedynie ok. 13% (244 mieszkania) powstało po 1989 r. Taka struktura wieku zasobów mieszkaniowych powoduje, iż istnieje pilna potrzeba rewitalizacji dużej ich części, a także odtworzenia. Szczegółowo strukturę wieku zasobów mieszkaniowych gminy przedstawia poniższe zestawienie (*dane GUS – wyniki NSP 2002*):

Lp.	Lata budowy	Udział – w %
1.	przed 1918	14
2.	1918 – 1944	43
3.	1945 – 1970	6
4.	1971 – 1978	10
5.	1979 – 1988	14
6.	1989 - 2002	13
7.	RAZEM	100

Jak zaznaczono wyżej, wiek zasobów mieszkaniowych rzutuje w sposób istotny na ich stopień dekapitalizacji i standard zamieszkania w nich. Na terenie gminy udziały mieszkań posiadających następujące urządzenia infrastrukturalne wynosi:

- wodociąg sieciowy - ok. 79% mieszkań,
- kanalizacja (sieć kanalizac.) - ok. 37% mieszkań,

- CO*

- ok. 75% mieszkań.

* - łącznie z centralnym ogrzewaniem lokalnym (piece gazowe, olejowe, węglowe i elektryczne).

W odniesieniu do standardów zamieszkania uwzględniających wielkość mieszkań oraz ilość osób w mieszkaniu na terenie gminy sytuacja odbiega in minus w stosunku do analogicznych wskaźników dla powiatu mrągowskiego i terenów wiejskich woj. warmińsko-mazurskiego. Tendencje zmian w/w wskaźników przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	WSKAŹNIKI	1995	2000	2001	2002
1.	osób / mieszkanie	4,14	4,12	4,09	3,95
2.	osób / izbę	0,9	1,0	1,0	1,1
3.	izb / mieszkanie	3,9	3,9	3,9	4,3
4.	średn. pow. mieszkania	68,9	69,5	70,0	81,0
5.	m ² / osobę	16,6	16,9	17,1	205

6.2. Struktura własności zasobów mieszkaniowych , system zarządzania zasobami komunalnymi i koszty ich eksploatacji.

Analizując strukturę zasobów mieszkaniowych na terenie gminy pod względem ich własności należy stwierdzić, iż zdecydowanie dominują tu mieszkania, stanowiące własność osób prywatnych. Zwłaszcza lata 1996 -1998 były okresem przekształceń własnościowych, w ramach których większość mieszkań pozostających tak w gestii zakładów pracy jak i gminy została wykupiona przez ich lokatorów. W chwili obecnej na terenie gminy, poza mieszkaniami prywatnymi (łącznie 1596 mieszkania), 152 to mieszkania spółdzielni mieszkaniowej, 101 mieszkań to lokale komunalne, a 75 stanowią własność zakładów pracy.

Szczegółową strukturę własności zasobów mieszkaniowych gminy ilustruje poniższe zestawienie:

Lp.	Właściciel zasobów	Ilość mieszkań	%
1.	Zasoby komunalne	101	5
2.	Mieszkania spółdzielni mieszk.	152	8
2.	Mieszkania zakładowe	75	4
4.	Agencja Nieruchomości Rolnych	29	1
5.	Mieszkania prywatne	1596	82
6.	RAZEM	1980	100

Istotnym problem, związanym zarówno z nakładami na utrzymanie zasobów mieszkaniowych gminy, jak i wydatkami ponoszonymi z tego tytułu przez budżet gminy, są dopłaty do kosztów utrzymania lokali dla ich lokatorów. Kryterium tego typu dopłat jest dochód mieszkańca i są one pokrywane z dotacji celowej (w ok. 55%) i z dochodów własnych budżetu gminy (w ok. 45%). W latach 1998 i 2002 wielkości dopłat do poszczególnych typów mieszkań przedstawiały się następująco:

LATA – wielkość dopłat do kosztów utrzymania mieszkań w tys. zł			
2000	2001	2002	2003
326,7	330,0	311,2	291,6

Lp.	Rodzaje mieszkań	Ilość dopłat			
		2000	2001	2002	2003
1.	Komunalne	30	39	28	21
2.	Zakładowe	68	50	30	14
3.	Spółdzielcze	56	61	76	64
4.	Prywatne	125	137	148	189
5.	RAZEM				

Jak wynika z powyższego zestawienia, w okresie ostatnich 4 lat wielkość dopłat malała (w stosunku do roku 2000 o ok. 12%), co raczej spowodowane było zmniejszeniem środków, przeznaczonych na ten cel, niż ograniczeniem potrzeb. Jednocześnie, zarysowuje się wyraźna zmiana struktury przyznawanych dodatków mieszkaniowych. Szczególnie niepokojący jest wzrost wielkości dopłat do mieszkań prywatnych i spółdzielczych. Zjawisko to jest związane zarówno z poziomem bezrobocia w gminie, jak i ogólnym zmniejszaniem się poziomu dochodów społeczności lokalnej.

Taka sytuacja, oprócz swojego aspektu społecznego, ma także bardzo wymierny, negatywny efekt finansowy, zmuszając władze samorządowe do dotowania części zasobów mieszkaniowych, nie będących w ich gestii.

WNIOSKI:

1. Ok. 57% zasobów mieszkaniowych na terenie gminy znajduje się w budynkach, których wiek przekracza 60 lat.
2. Mieszkania osób prywatnych stanowią ok. 82% zasobów mieszkaniowych gminy.
3. Około 10 % zasobów mieszkaniowych w gminie to lokale substandardowe, bez wyposażenia w podstawowe urządzenia infrastrukturalne - W tej sytuacji konieczna jest budowa ok. 100 mieszkań socjalnych.
4. Budżet gminy ponosi nadal znaczne obciążenia finansowe z tytułu dopłat do kosztów utrzymania zasobów mieszkaniowych, w znacznej części nie pozostających w jej użytkowaniu.

7. ROZWÓJ GOSPODARCZY.

7.1. Turystyka.

Do najważniejszych walorów turystycznych gminy i jej najbliższych okolic należą:

- położenie w w jednym z najatrakcyjniejszych – pod względem przyrodniczym, krajobrazowym i kulturowym – regionów kraju,
- zwarte kompleksy leśne, zarówno na terenie gminy jak i w jej bezpośrednim sąsiedztwie (np. Puszcza Piska),
- szlak kajakowy rz. Krutyni,
- bogaty świat fauny i flory,
- liczne, znaczące w Europie rezerваты przyrody zarówno na terenie gminy, jak i w jej sąsiedztwie,
- urozmaicona rzeźba terenu, ze znacznymi deniwelacjami oraz rozległe, otwarte przestrzenie, o znacznych walorach krajobrazowych,
- ciekawe zabytki architektoniczno-kulturowe i historyczne regionu (Pieresłwaek, Reszel, Święta Lipka, Gierłoż, Ryn, Wojnowo),
- położenie w regionie o wielonarodowej, zróżnicowanej kulturze i burzliwej przeszłości historycznej,
- możliwość aktywnego wypoczynku w naturalnym środowisku, opartego na uprawianiu żeglarstwa, kajakarstwa, jazdy konnej, wycieczek rowerowych i pieszych, wędkarstwa, narciarstwa śladowego i łyżwiarstwa itp.,
- możliwość obserwowania przyrody, w jej naturalnej, nieskażonej formie,

7.1.1. Baza turystyczna gminy.

Łączna ilość miejsc noclegowych, dostępnych turystom odwiedzającym Gminę Piecki wynosi 2250, z czego jedynie ok. 7% stanowią miejsca noclegowe całoroczne. W strukturze turystycznej bazy noclegowej dominują ośrodki wypoczynkowe (w większości o średnim bądź niskim standardzie) oraz obiekty kwalifikowane jako kwatery agroturystyczne chociaż, część z nich należałoby raczej nazwać obiektami turystyki wiejskiej.

Z uwagi na ponadprzeciętne walory przyrodnicze, głównym rejonem, w którym lokalizowane są obiekty turystyczne, jest przede wszystkim dolina rz. Krutyni oraz okolice jezior, leżących na tym szlaku. Wśród obiektów, nastawionych na obsługę turystów dominują stacje wodne (np. Babięta, Zyzdrój), campingi i pola namiotowe, a także ośrodki wypoczynkowe i zespoły domów letniskowych (np. Zgon, Zyzdrój). Głównymi skupiskami bazy turystycznej gminy są miejscowości:

- Dłużec (na j. Dłużec), Bieńki (nad j. Białym), N. Zyzdrój i jego najbliższe okolice (nad j. Zyzdrój Wlk.), Zgon i Cierzpięta (nad j. Mokrym), Babięta, Krutyń i Nowy Most (na szlaku rz. Krytyni) oraz Mojtyny (j. Mojtyny).

Miejscowości te od wielu lat pełnią rolę ośrodków turystycznych i należy założyć dalsze umacnianie ich funkcji tego typu. Tym samym, znaczna część działań, związanych z rozwojem turystycznym Gminy Piecki powinna być kierowana właśnie do tych miejscowości i ich bezpośredniego zaplecza. W ten sposób możliwe będzie zarówno kreowanie jak najlepszego produktu turystycznego, mogący konkurować na rynku usług turystycznych, a z drugiej strony działania tego typu jak np. rozbudowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, tworzenie tras turystycznych itp. powinny minimalizować poziom antropopresji, chroniąc tym samym to, co gmina ma najcenniejszego, czyli jej unikalne środowisko naturalne.

Istotnymi wskaźnikami rozwoju turystycznego danej miejscowości czy regionu są:

- wskaźnik funkcji turystycznej **Tf**
- wskaźnik gęstości ruchu turystycznego **Gt**
- wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych **Wm**

ad. a. Wskaźnik funkcji turystycznej:

W przypadku Gminy Piecki wskaźnik wynosi **Tf = 30**. W europejskich regionach, o dobrze wykształconej funkcji turystycznej wskaźnik Tf kształtuje się na poziomie 100 - 150 co oznacza, że gmina jeszcze odbiega w tym zakresie od standardów europejskich w tym zakresie.

ad. b. Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego określa ilość turystów, przypadających na jednostkę powierzchni. W przypadku Gminy Piecki należy przyjąć liczbę turystów w ciągu roku na poziomie ok. 15 tys. osób. W tej sytuacji wskaźnik gęstości ruchu turystycznego dla obszaru całej gminy będzie wynosił **Gt=48**. Dla porównania, ten sam wskaźnik dla miasta Mikołajki kształtuje się na poziomie **8.890**.

Należy zaznaczyć, iż w literaturze przedmiotu przyjmuje się wielkość tego wskaźnika w wysokości 10.000 jako poziom graniczny, powyżej którego wypoczynek staje się uciążliwy zarówno dla turystów jak i stałych mieszkańców danej miejscowości, a także wpływa negatywnie na środowisko naturalne.

ad. c. Wskaźnik wykorzystania całorocznych miejsc noclegowych **Wm** określa w procentach poziom tego wykorzystania i jest obliczany jako średnia ważona stopnia wykorzystania miejsc w poszczególnych obiektach w każdym z miesięcy w roku. Dla Gminy Mrągowo stosowne obliczenia przedstawiają się następująco:

MIESIĄCE	WYKORZYSTANIE MIEJSC w %
styczeń	3
Luty	2
marzec	2
kwiecień	7
Maj	15
czerwiec	35
lipiec	80
sierpień	60
wrzesień	35
październik	5
listopad	0
grudzień	2
SRDN.	20

Jak z powyższych zestawień wynika, poziom wykorzystania całorocznej bazy noclegowej gminy jest bardzo niski. Świadczy to z jednej strony o wyraźnej sezonowości ruchu turystycznego w gminie, a z drugiej o zdecydowanych preferencjach turystów, którzy nawet z nieatrakcyjnych porach roku

korzystają z usług obiektów poza gminą, oferujących im szeroką i zróżnicowaną gamę usług, imprez i atrakcji.

Wniosek jaki można wyciągnąć z analizy przedstawionych wyżej wskaźników to konieczność podejmowania działań, na rzecz wydłużania sezonu turystycznego, w oparciu o ciekawą ofertę aktywnego spędzania czasu. Wykorzystanie atrakcji przyrodniczych (wiosna, jesień), możliwości uprawiania sportów zimowych (narcciarstwo zjazdowe i śladowe, łyżwiarstwo) czy wycieczki rowerowe lub konne - to wszystko może przyciągnąć turystów poza sezonem letnim, dając także możliwości zwiększenia obrotów małym pensjonatom i gospodarstwom agroturystycznym, oferującym oprócz w/w atrakcji także domową atmosferę i intymność pobytu, co może być atutem, odróżniającym te obiekty od hoteli, z założenia nastawionych na turystów mających inne preferencje niż turyści „pensjonatowi”.

7.1.2. Liczba i struktura turystów, odwiedzających gminę.

Brak jest w pełni wiarygodnych danych, określających liczbę gości, odwiedzających rocznie Gminę Piecki. Szacuje się, iż wielkość ta waha się od ok. 8 do ok. 15 tyś. turystów, z których ok. 20% stanowią obcokrajowcy (głównie Niemcy). W rozkładzie rocznym ok. 80% gości przebywało tu w okresie czerwiec - wrzesień, ze szczególnym nasileniem w lipcu i sierpniu.

Istotnym elementem oceny walorów turystycznych gminy jest określenie czasu przebywania tu gości, a także wiadomości, dotyczące źródeł informacji o regionie. Na podstawie analiz wynika, iż średni czas pobytu na terenie gminy wynosi 2-3 dni. W związku z tym nasuwa się wniosek, iż niezbędne jest rozszerzenie oferty spędzania czasu przez przybywających tu gości, charakteryzującej się różnorodnością i dającej możliwości wszechstronnego poznania atrakcji regionu.

7.1.3. Turystyka jako ważna funkcja gospodarcza gminy.

Z szacunkowych danych wynika, iż z ogółu zatrudnionych w usługach (ok. 730 osób), bezpośrednio w sektorze turystycznym pracuje ok. 200 osób tj. ok. 27%, a w placówkach świadczących usługi na rzecz turystów kolejne ok. 50 osób. Oznacza to, że obecnie z obsługi ruchu turystycznego utrzymuje się ok. 6% mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym. Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju turystycznego gminy powinna spowodować, iż wskaźnik ten osiągnie poziom ok. 15-20%.

WNIOSKI:

1. Największymi atrakcjami turystycznymi gminy są jej położenie oraz środowisko naturalne, a także szlak rz. Krutyni, będący markowym produktem turystyczny.
2. Całoroczna baza turystyczna gminy stanowi jedynie ok. 7% ogółu ilości miejsc noclegowych.
3. Wskaźniki ruchu turystycznego wskazują, że obszar gminy jest nadal terenem nie w pełni wykorzystanym pod względem turystycznym.
4. Z oceny stopnia rozwoju bazy turystycznej wynika, że istnieje znaczne zapotrzebowanie na poprawę jej standardu i rozbudowę sektora usług dla turystów.
5. W miejscowościach, pełniących rolę tradycyjnych ośrodków turystycznych należy dążyć do jak najszybszego uzupełnienia infrastruktury techn., a zwłaszcza uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, a także rozbudowy infrastruktury turystycznej takiej jak trasy piesze i rowerowe, wieże widokowe, zaplecze noclegowe i gastronomiczne itp.
6. Wydłużenie sezonu turystycznego jest podstawowym problemem i zadaniem zarówno dla władz samorządowych jak i społeczności gminy przy założeniu, iż turystyka – obok rolnictwa – ma być wiodącą funkcją tego obszaru.
7. Poziom oferowanych turystom usług, ich profesjonalizm oraz stosunek lokalnej społeczności do przybywających tu gości tworzy wizerunek gminy, który jest najistotniejszym elementem rynkowym.
8. Z turystyki utrzymuje się jedynie ok. 6% mieszkańców, w wieku produkcyjnym.

7.2. Rolnictwo.

Analiza struktury użytków rolnych, zajmujących ok. 31% obszaru Gminy Piecki wskazuje, że największą ich część (ok. 62%) zajmują grunty orne, następnie pastwiska i łąki (odpowiednio ok. 26 i

12%). W stosunku do roku 2000 niewielkiemu przyrostowi uległa powierzchnia gruntów ornych (o ok. 0,4%), natomiast udział pastwisk i łąk pozostał na niezmiennym poziomie. Aktualna, szczegółowa struktura użytków rolnych gminy przedstawia się następująco:

ROK	GRUNTY ORNE		SADY		ŁĄKI		PASTWISKA		RAZEM	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
2003	6044	61,5	22	0,2	1227	12,5	2529	25,8	9822	100,0

W końcu 2003 r. na terenie gminy znajdowało się 998 gospodarstw rolnych (w 2002 r. 986 gospodarstw), a ich struktura wielkości odbiega korzystnie od struktury tego typu gospodarstw w całym województwie, charakteryzując się stosunkowo wysokim udziałem gospodarstw o powierzchni powyżej 20 ha (ok. 18%), jednak nadal odsetek gospodarstw najmniejszych, do 5 ha jest tu stosunkowo wysoki i wynosi ok. 60%, co ilustruje poniższe zestawienie:

Powierzchnia gospodarstw w ha	Ilość indywidualnych gospodarstw rolnych w %
do 3	37
3 – 5	23
5 – 7	6
7 - 10	6
10 – 20	10
pow. 20	18
OGÓŁEM	100

Problemem terenów wiejskich gminy, a także całego regionu, jest bezrobocie wśród byłych pracowników zlikwidowanych państwowych gospodarstw rolnych. Jest to zjawisko bardzo negatywne zarówno społecznie jak i socjologicznie. Większość z tych osób nie posiada już prawa do zasiłków dla bezrobotnych, a ich źródłem utrzymania są doraźne prace interwencyjne i publiczne, a przede wszystkim zasiłki z opieki społecznej bądź sezonowa, dorywcza praca w szarej strefie gospodarki.

O ile rolnicy indywidualni, pomimo niskiej rentowności produkcji czy problemów ze zbytem płodów rolnych uzyskują środki finansowe, o tyle w osiedlach po byłych PGR-ach mieszkają w większości ludzie, którzy nie potrafią znaleźć się w nowej sytuacji gospodarczej, są zagubieni i bierni. Przyzwyczajeni do pracy, w której nie musieli wykazywać inicjatywy i spełniali jedynie polecenia, nie są zdolni do podjęcia działalności na własną odpowiedzialność. Czekają, aż władza lub ktoś inny zaoferuje im pracę i stałą pensję. Gdy to nie następuje, czują się zapomniani i odrzuceni na margines, a w ich życie wkraczają patologie, z alkoholizmem na czele.

Doraźnym wyjściem z takiej sytuacji może być podjęcie prób aktywizacji tej grupy mieszkańców gminy, poprzez zaoferowanie im pomocy doradczej, nastawionej w pierwszej kolejności na przełamanie bariery bierności i niskiej samooceny, a następnie wskazania możliwości podjęcia pewnych, stosunkowo prostych prac (uprawa wikliny, uprawa boczniaka, hodowla gęsi, zbieranie ziół, produkcja warzyw i różnego typu przetworów na rynek lokalny itp.) oraz skontaktowanie ze specjalistami i potencjalnymi odbiorcami produktów. Tę rolę mogą spełnić organizacje pozarządowe przy wsparciu samorządu, bez angażowania dużych środków finansowych.

Pomimo wyżej opisanych zjawisk, rolnictwo pozostaje nadal bardzo ważnym elementem gospodarki gminy, przynajmniej z uwagi na ilość jej mieszkańców, dla których rolnictwo jest podstawą utrzymania. Jednocześnie sektor ten nasuwa najwięcej problemów, związanych z zapewnieniem mu właściwych warunków rozwoju. Co gorsza, stworzenie tych warunków jest niemożliwe poprzez działania samorządu, gdyż konieczne jest opracowanie efektywnego programu restrukturyzacji rolnictwa na poziomie kraju, a co najmniej województwa. Stąd też, władze gminy bądź powiatu mają bardzo ograniczony wpływ na poprawę sytuacji w tym zakresie. Ich rola może sprowadzać się przede wszystkim do:

- podejmowania prób ściągnięcia na tereny wiejskie inwestorów, którzy byłiby zainteresowani tworzeniem przedsiębiorstw związanych z przetwórstwem żywności bądź z innymi branżami, dającymi zatrudnienie ludziom zamieszkałym na tych terenach,
- współpracy z instytucjami i organizacjami w procesie aktywizacji i szkoleń dla osób, które chciałyby podjąć działalność gospodarczą na własny rachunek,
- wspierania agroturystyki jako formy uzyskiwania dodatkowych dochodów przez rolników

WNIOSKI:

1. Użytki rolne stanowią ok. 31% obszaru gminy, co jest jedną z najmniejszych wielkości w gminach regionu.
2. W strukturze upraw dominują zboża i rośliny pastewne, stanowiąc ok. 85% upraw.
3. Brak jest na terenie gminy znaczących firm i przedsiębiorstw, zajmujących się przetwórstwem żywności. Należy podjąć działania na rzecz rozwoju inwestycji z tego zakresu, wykorzystujących istniejące zaplecze rolnicze.
4. Celowe jest także podejmowanie działań, na rzecz lokalizacji na terenach wiejskich niewielkich zakładów przemysłowych, rzemieślniczych i usługowych, tworzących miejsca pracy, zwłaszcza dla bezrobotnych.
5. Pod względem wielkości indywidualnych gospodarstw rolnych obszar gminy wykazuje dominację gospodarstw o powierzchni do 5 ha i pow. 20 ha (odpowiednio ok. 60 i 18% ogółu).
6. Problemem wsi gminy jest bezrobocie, skupione w osiedlach po byłych PGR-ach.
7. Niezbędne jest opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji społecznej i zawodowej bezrobotnych z terenów wiejskich, nie potrafiących się odnaleźć w zmienionej sytuacji społeczno-gospodarczej.

7.3. Pozostałe działy gospodarki.

Oprócz rolnictwa i turystyki, które są bezsprzecznie wiodącymi funkcjami gospodarczymi gminy, na jej terenie istnieje kilka zakładów produkcyjnych i produkcyjno-usługowych, których działalność mieści się w ramach tzw. drugiego sektora, skupiającego działalność przemysłową i budownictwo. Są to firmy prywatne, a do największych z nich należy zaliczyć:

- Fabrykę Mebli „Mazurskie Meble International” – zatrudnienie ok. 300 osób,
- Zakład Produkcji Tarcicy LASTAR S.A. - zatrudnienie ok. 50 osób,
- Zakład Produkcji Płyt Meblowych ABS JH WOOD PRODUCTS - zatrudnienie ok. 50 osób,
- Ferma trzody chlewnej AGRO-SKOKOŁÓW S.A. – zatrudnienie ok. 60 osób.

Poza w/w zakładami, na terenie gminy funkcjonuje wiele drobnych firm usługowych i usługowo-produkcyjnych głównie w branżach:

- budownictwo i usługi budowlano-remontowe,
- handel i gastronomia,
- transport,
- obsługa nieruchomości i firm.

Z analizy dostępnych materiałów wynika, iż w poziom zatrudnienia sektorze prywatnym, w ciągu ostatnich 4 lat (2000 – 2003) zmniejszył się o ok. 10%, natomiast ich obroty zwiększyły się niemal 1,5-krotnie. Wyniki te świadczą o stosunkowo dobrej kondycji firm i potencjalnych możliwościach rozwoju. Ich pozycja na rynku jest w miarę stabilna, a w gospodarce gminy stanowią istotny element jej rozwoju.

Zadaniem władz lokalnych jest stwarzanie warunków do rozwoju lokalnego sektora prywatnego, a także zachęcanie inwestorów zewnętrznych do lokowania tu swoich firm. Dlatego szczególnie istotne jest z jednej strony przygotowanie oferty inwestycyjnej gminy oraz wypracowanie polityki inwestycyjnej, obejmującej m.in. określenie jakiego rodzaju firmy są pożądane na tym terenie i na jakiego typu ulgi mogą liczyć, tworząc stałe miejsca pracy do mieszkańców gminy. Konieczne jest także określenie potrzeb lokalnego sektora prywatnego na pracowników o określonych kwalifikacjach i dostosowanie programów szkoleniowych do tych potrzeb.

WNIOSKI:

1. Oprócz rolnictwa i turystyki, także sektor przemysłowo-budowlany oraz sfera usług pozaturystycznych odgrywa w gospodarce znaczącą rolę.
2. W sektorze przemysłu dominującą grupę stanowią firmy, zaliczane do sektora małych i średnich przedsiębiorstw, których działalność opiera się przede wszystkim na wykorzystaniu lokalnego surowca, jakim jest drewno.
3. Jedynym, dużym przedsiębiorstwem działającym w sektorze

4. Konieczne jest szybkie opracowanie zasad polityki inwestycyjnej gminy w odniesieniu tak do lokalnego jak i zewnętrznego sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

7.4. Inwestycje na terenie Gminy Piecki w latach 2000 – 2003r.

W latach 2000 – 2003 zrealizowano na terenie Gminy Piecki szereg inwestycji, których głównym celem była poprawa warunków życia mieszkańców.

Wartości tych inwestycji oraz źródła ich sfinansowania (w poszczególnych latach) przedstawiono poniżej:

Lp	LATA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI - w tys. zł			KOSZT OGÓŁEM w tys. zł
		Budżet gminy	Środki UE	Inne	
1.	2000	619,2	97,3	87,5	804,0
2.	2001	1143,2	377,3	444,1	1964,6
3.	2002	2443,4	360,1	45,6	2849,1
4.	2003	580,2	399,1	113,8	1673,3
5.	RAZEM	4786,0	1233,8	1271,2	7291,0

Lp	LATA	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI - w %			KOSZT OGÓŁEM w %
		Budżet gminy	Środki UE	Inne	
1.	2000	77	12	11	100
2.	2001	58	19	23	100
3.	2002	86	13	1	100
4.	2003	53	37	10	100
5.	RAZEM	66	17	17	100

W ramach prowadzonej inwestycji powstało m.in.:

- ok. 35,4 km sieci wodociągowych,
- ok. 6,4 km sieci kolektorów sanitarnych,
- ok. 1,95 km sieci kolektorów burzowych,
- ok. 2600 m² chodników,
- 3 przepompownie ścieków,
- 5 nowych wiat przystankowych,
- obiekt dydaktyczny gimnazjum publicznego w Pieckach.

A także zmodernizowano ok. 1,9 km² dróg gminnych oraz ok. 150 m² parkingów. Znaczne środki finansowe wydatkowano także na przygotowanie dokumentacji dla przyszłych inwestycji na terenie gminy.

WNIOSKI:

- Łączna, w latach 2000 – 2003 wartość inwestycji na terenie Gminy Piecki wyniosła ok. 7291 tys. zł, z czego ok. 17% stanowiły środki z funduszy pomocowych UE, a ok. 66% środki własne samorządu.
- W ramach w/w inwestycji, które koncentrowały się głównie na rozbudowie i modernizacji infrastruktury technicznej, ułożono ok. 35 km sieci wodociągowych i ok. 2 km kolektorów sanitarnych.

8. STRUKTURA UŻYTKOWANIA TERENÓW W GMINIE I ICH FORMY WŁASNOŚCI.

Powierzchnia Gminy Piecki wynosi 31459 ha. Analizując strukturę użytkowania terenów zwraca przede wszystkim uwagę bardzo duży udział lasów (ok. 52%), a w następnej kolejności

użytków rolnych (ok. 31%) i wód (ok. 10%). Łącznie lasy i wody, a więc te elementy środowiska naturalnego, które decydują o atrakcyjności gminy stanowią ok. 62% jej powierzchni. Pozostałe ok. 6% obszaru gminy (ok. 1,9 tyś. ha) powierzchni to przede wszystkim tereny zajęte pod komunikację i zainwestowane.

Taka struktura rodzajów terenów w gminie wskazuje, jakie funkcje gospodarcze są dla tego obszaru wiodące. I tak właśnie rolnictwo i turystyka posiadają tu naturalne zaplecze i predyspozycje do rozwoju.

Szczegółową strukturę użytkowania terenów przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Wyszczególnienie	Wielkość	
		ha	%
1.	Lasy	16562	52
2.	Wody	3066	10
3.	Użytki rolne	9822	31
4.	Komunikacja	500	2
5.	Tereny zainwestowane	855	3
6.	Nieuzytki	654	2
7.	RAZEM	31459	100

Struktura własności terenów w Gminie Piecki (stan 31 grudnia 2003 r.), przedstawia się następująco:

LP.	WŁAŚCICIEL TERENU	Powierzchnia terenu w ha	Udział w powierzchni terenu w %
1.	Skarb Państwa	17760	56,5
2.	Własność komunalna	482	1,5
3.	Agencja Nieruchomości Rolnych	4720	15,0
4.	Osoby prywatne (fizyczne i prawne)	8158	25,9
5.	Własność społeczna	-	-
6.	Pozostałe	339	0,4
7.	RAZEM	31459	100,0

Punktem wyjścia do analizy możliwości przyciągnięcia na teren gminy inwestorów zewnętrznych jest z jednej strony wielkość gruntów (nie tylko komunalnych), możliwych do sprzedaży, z drugiej ich ceny, w zależności od ich położenia i poziomu uzbrojenia.

Poziom cen ziemi w gminie jest zróżnicowany i uzależniony zarówno od przeznaczenia terenów jak i ich położenia, przede wszystkim w stosunku do miejsc uznawanych jako najatrakcyjniejsze. Aktualne ceny 1 m² gruntów na terenie Gminy Piecki przedstawiają się następująco:

Lp.	PRZEZNACZENIE TERENU	ŚREDNI KOSZT
1.	Działki rolne	1,0 – 5,0 zł/m ²
2.	Działki budowlane	8 - 15 zł/m ²
3.	Działki letniskowe z możliwością zabudowy	15 - 30 zł/m ²

W porównaniu do cen ziemi w regionie, ich poziom na terenie gminy należy uznać za średni, przede wszystkim w odniesieniu do działek budowlanych i letniskowych, natomiast niski w odniesieniu do działek rolnych. Może wpływać to pozytywnie na proces angażowania się nowych inwestorów, i nie powinno stanowić istotnej bariery dla przedsiębiorców lokalnych.

WNIOSKI:

1. W obrębie gminy dominują dwie formy użytkowania terenów:

- użytki rolne, zajmujące ok. 31% terenu
- lasy i wody, zajmujące ok. 62% terenu.

co w sposób naturalny wyznacza podstawowe funkcje gospodarcze Gminy Piecki.

2. Pod względem form własności, dominują tereny należące do Skarbu Państwa (lasy), natomiast w posiadaniu osób prywatnych znajduje się ok. 26% gruntów.
3. Tereny komunalne to ok. 482 ha (ok. 1,5% obszaru gminy).
4. Ceny ziemi na terenie gminy są zróżnicowane, jednak w odniesieniu do działek budowlanych i letniskowych należy je uznać za średnie (w skali regionu), a za niskie w odniesieniu do działek rolnych.

9. OCHRONA ŚRODOWISKA.

Struktura użytkowania terenów w Gminie Piecki określa w sposób oczywisty zarówno główne funkcje gospodarczego tego obszaru, lecz jednocześnie nakłada zarówno na samorząd jak i całą społeczność lokalną obowiązek ochrony tego, co stanowi o atrakcyjności gminy, a więc lasów i jezior, ale także krajobrazu oraz fauny i flory.

Na obszarze Gminy Piecki znajdują się następujące rezerваты przyrody:

- a. Rez. „ZAKRĘT” o pow. 105 ha, utworzony dla zachowania obszaru morenowego, porośniętego lasem mieszanym, wśród którego znajdują się śródleśne, zarastające jeziora z „pływającymi wyspami”,
- b. Rez. Leśny STRZAŁOWO, o pow. 14 ha, utworzony dla ochrony fragmentu lasu mieszanego,
- c. Rez. Leśny KRÓLEWSKA SOSNA o pow. 104 ha nad j. Mokrym, w którym zachował się fragment pierwotnego drzewostanu Puszczy Piskiej,
- d. Rez. Krajobrazowy KRUTYŃ, o pow. 273 ha, w którym przedmiotem ochrony są zespoły leśne, a także odcinek rz. Krutyni i j. Krutyńskie,
- e. Rez. Leśny PIERWOS, o pow. 605 ha, utworzony dla ochrony zespołów roślinności wodnej i torfowiskowej.

O ile rezerваты przyrody są „enklawami”, w których zakaz wszelkiej działalności nie wpływa w sposób istotny na rozwój społeczno-gospodarczy gminy, a tyle zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja w odniesieniu do bezpośredniego obszaru i otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje on wschodnią część Gminy Piecki i na tym terenie zarówno kierunki polityki przestrzennej (np. budowa nowych obiektów) jak decyzje administracyjne wydawane są w oparciu o ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego Parku. W tej sytuacji, władze lokalne, a także mieszkańcy tych terenów mają ograniczone możliwości decydowania o kierunkach i formach rozwoju na tym obszarze. Jest to sytuacja słuszna z punktu ochrony środowiska naturalnego, lecz jednocześnie czasami trudna do zaakceptowania, z punktu widzenia władz samorządowych, bądź pojedynczych obywateli.

Oprócz rezerwatów oraz Mazurskiego Parku Krajobrazowego, formami ochrony środowiska, spotykanymi na terenie są: pomniki przyrody (głazy, drzewa), użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – zwłaszcza w przypadku tych ostatnich możliwe są kolizje, pomiędzy zasadami ochrony środowiska, a potrzebami rozwoju społecznego i ekonomicznego niektórych terenów.

WNIOSKI

1. Na obszarze Gminy Piecki występują różnorodne formy ochrony środowiska naturalnego, takie jak rezerваты przyrody, pomniki przyrody, użytki ekologiczne czy zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
2. Ok. 30% obszaru gminy znajduje się w obrębie Mazurskiego Parku Krajobrazowego, co powoduje, iż na tym terenie wszelkie decyzje dot. różnorodnych działań muszą uwzględniać stanowisko Parku, wynikające z jego planu zagospodarowania przestrzennego. Sytuacja taka może prowadzić, w niektórych wypadkach do sprzeczności interesów pomiędzy zasadami ochrony środowiska naturalnego, a potrzebami rozwoju społeczno - gospodarczego.
3. Wszystkie formy ochrony środowiska stanowią znaczną atrakcję turystyczną gminy.

10. STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW BUDŻETU GMINY.

10.1. Dochody budżetowe:

- Dochody budżetu gminy w 2003 r. wyniosły ok. 11,1 mln zł i w stosunku do 2000 r. wzrosły o ok. 1,7 mln zł tj., o ok. 18%.
- W latach 2000-2002 systematycznie obniżał się udział dochodów własnych gminy w dochodach ogółem, jednak od 2003 r. zanotowano powolny wzrost tego udziału, chociaż w liczbach bezwzględnych dochody własne w 2003 r. stanowiły jedynie ok. 94%, w stosunku do roku 2000. W przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy dochody własne spadły w l. 2000 -2003 z ok. 470 zł do ok. 450 zł.
- Poziom udział w budżecie dotacji celowych, a więc skierowanych na konkretne przedsięwzięcia i niemożliwych na wykorzystanie w innych, niż określone dziedzinach także uległ w latach 2000-2002 stosunkowo szybkiemu wzrostowi, jednak od 2003 r. ulegają one obniżeniu, a budżet 2004 r. zakłada drastyczny spadek tego typu finansowania do poziomu ok. 5% (rok 2003 – ok. 14%).
- Odmienne kształtuje się udział w budżecie gminy subwencji, a więc środków przekazywanych z budżetu centralnego, na wykorzystanie których władze samorządowe mają pewien wpływ. W 2000 r. stanowiły one ok. 44% dochodów, aby w 2004 r. wzrosnąć do ok. 59%.

10.2. Wydatki budżetowe:

- Jedną z charakterystycznych cech wydatków budżetu gminy w l. 2000-2003 była różnica pomiędzy ich wysokością, a wysokością dochodów. Różnica ta wahała się od ok. 157 tys zł w 2000 r. do ok. 988 tys. zł w 2002 r. Sytuacja taka podyktowana była koniecznością realizacji inwestycji, głównie z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, i związanego z tym zaciągania kredytów. Obecnie budżet gminy obciążają spłaty zaciągniętych zobowiązań wynoszące ok. 500 tys. zł rocznie (plan 2004 r.)
- Zjawiskiem pozytywnym, z punktu widzenia podnoszenia standardu życia mieszkańców gminy, jest stosunkowo wysoki – w porównaniu z innymi gminami regionu – udział wydatków inwestycyjnych. W latach 2001 – 2002 wzrósł on od 9,9% do 23,3%, aby w kolejnych latach ulec obniżeniu do ok. 9,4% w 2004 r. tj, do poziomu roku 2000 r.
- Udział wydatków budżetowych, związanych z dotacjami na działalność zakładów budżetowych gminy jest stosunkowo niewielki i oscyluje w l. 2002 – 2003 na poziomie ok. 0,5%.
- Udział poszczególnych działów w strukturze wydatków budżetu gminy wskazuje, że w l. 2000 - 2004 wydatki na oświatę (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne) i pomoc społeczną stanowiły łącznie od ok. 68% (2000 r.) do ok. 64% (2004 r.) ogółu wydatków budżetowych.
- Wskaźnik poziomu wydatków budżetowych na 1 osobę w dwóch działach tj. w oświacie i pomocy społecznej przeanalizowano w odniesieniu do bezpośrednio korzystającą z tych środków. Stwierdzono, że wydatki budżetu:
  - na 1 ucznia w 2004 r. wyniosły ok. 5,0 tys. zł ,
  - na jedną osobę korzystającą z opieki społecznej wyniosły w 2003 r. ok. 650 zł.

Szczegółową charakterystykę dochodów i wydatków przedstawiają poniższe zestawienia:

DOCHODY BUDŻETU GMINY PIECKI I ICH STRUKTURA.

ROK	Dochody własne	Dotacje celowe	Subwencje	w tys. zł
				OGÓŁEM
2000	3687,6	1594,7	4113,6	9395,9
2001	3595,2	1690,3	4586,0	9871,5
2002	3523,0	1893,2	5945,9	11361,1
2003	3469,0	1600,0	6028,6	1097,6
2004	3894,5	593,7	6514,3	11002,5

STRUKTURA DOCHODÓW BUDŻETU GMINY PIECKI.

w %

ROK	Dochody własne	Dotacje celowe	Subwencje	OGÓŁEM
2000	39,2	17,0	43,8	100,0
2001	36,4	17,1	46,5	100,0
2002	31,0	16,7	52,3	100,0
2003	31,3	14,4	54,3	100,0
2004	35,4	5,4	59,2	100,0

WYDATKI BUDŻETU GMINY PIECKI.

w tys. zł.

ROK	Dotacje	Inwestycje	Pozostałe	OGÓŁEM
2000	-	947,9	8605,1	9553,0
2001	-	1255,0	8743,0	9998,0
2002	60,0	2874,4	9414,8	12349,2
2003	54,5	1307,0	10004,5	11366,0
2004	-	1039,0	9963,6	11002,6

STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU GMINY PIECKI.

w %

ROK	Dotacje	Inwestycje	Pozostałe	OGÓŁEM
2000	-	9,9	90,1	100,0
2001	-	12,6	87,4	100,0
2002	0,5	23,3	76,2	100,0
2003	0,5	1,5	88,0	100,0
2004	-	9,4	90,6	100,0

SZCZEGÓŁOWA STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU GMINY PIECKI.

w tys. zł

ROK	Oświata i wychowanie	Pomoc społ.	Gosp. komunalna	Gosp. mieszkaniowa	Kultura	Kult. fiz. i sport	Ochr. zdrowia	Pozostałe	OGÓŁEM
2000	4916,9	1566,7	673,4	160,8	292,5	51,1	114,4	1774,3	9553,0
2001	5379,7	1578,1	277,6	75,1	283,9	75,3	134,3	2194,0	9998,0
2002	6609,9	1794,8	246,2	78,1	288,1	85,0	117,6	3129,5	12349,2
2003	5787,4	1689,3	265,5	26,8	344,7	57,8	130,3	3064,2	11366,0
2004	5791,5	1211,8	610,0	38,8	398,0	60,0	102,4	2790,9	11002,6

SZCZEGÓŁOWA STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU GMINY PIECKI.

w %

ROK	Oświata i wychowanie	Pomoc społ.	Gosp. komunalna	Gosp. mieszkaniowa	Kultura	Kult. fiz. i sport	Ochr. zdrowia	Pozostałe	OGÓŁEM
2000	51,5	16,4	7,0	1,7	3,1	0,5	1,2	18,6	100
2001	53,8	15,8	2,8	0,8	2,8	0,8	1,3	21,9	100
2002	53,5	14,5	2,0	0,6	2,3	0,7	1,0	25,4	100
2003	50,9	14,9	2,3	0,2	3,0	0,5	1,1	27,1	100
2004	52,6	11,0	5,5	0,3	3,6	0,5	0,9	25,6	100

WNIOSKI:

1. W analizowanym okresie budżet gminy opracowywany był w układzie działów, a nie jako budżet zadaniowy, co wynikało z obowiązujących regulacji prawnych w tym zakresie.
2. Dotacje celowe (ok. 5% dochodów gminy w 2004 r.) jako składnik budżetu mają charakter pasywny. Są one niezbędne dla zapewnienia funkcjonowania m.in. oświaty, jednak ich wpływ na stymulowanie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jest niewielki.
3. Subwencje, stanowiące ok. 59% dochodów gminy (2004 r.), można uznać za element budżetu aktywnego w przypadku, gdy istnieje możliwość, nawet ograniczonego, kierowania tych środków na zadania wyznaczone przez władze lokalne.
4. Zjawiskiem pozytywnym jest, obserwowany w ostatnim roku (2004) wzrost dochodów własnych gminy o ok. 12% w stosunku do roku ubiegłego (2003).
5. Dwa działy (oświata i pomoc społeczna) pochłoną w 2004 r. ok. 64% ogółu wydatków gminy, natomiast inwestycje będą stanowiły ok. 9% wydatków. Należy podkreślić, iż udział tych ostatnich w wydatkach budżetu gminy charakteryzował się - zwłaszcza w latach 2000 – 2002 szybką tendencją wzrostową. Jednak konsekwencją takiej polityki gospodarczej gminy jest jej zadłużenie, i obciążenie budżetu spłatą kredytów (ok. 500 tyś. w 2004 r.).
6. O ile wydatki w oświacie należy uznać za uzasadnione, chociaż także i tu konieczne jest ich racjonalizowanie, o tyle stały wzrost kosztów opieki społecznej świadczy z jednej strony o poziomie ubóstwa, z drugiej o braku programów aktywizacji zawodowej i wspierania lokalnej przedsiębiorczości, ograniczających ilość klientów opieki społecznej. Są to bezsprzecznie wydatki konieczne w istniejącej sytuacji, lecz możliwe do znacznego ograniczenia przy podjęciu działań na rzecz zmniejszenia liczby najuboższych mieszkańców gminy.

IV. DIAGNOZA UWARUNKOWAŃ POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY PIECKI.

1. ANALIZA SWOT JAKO OCENA SŁABYCH I MOCNYCH STRON GMINY ORAZ SZANS I ZAGROŻEŃ JEJ ROZWOJU.

Wychodząc z przedstawionej wyżej charakterystyki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Piecki, odniesionej do podstawowych sfer życia społeczno i ekonomicznego, a także stanu środowiska czy problemu zarządzania, podjęto próbę określenia słabych i mocnych stron gminy jako całości. W tym celu posłużono się ANALIZĄ SWOT, pozwalającą z jednej strony na podsumowanie poziomu rozwoju gminy, a z drugiej na określenie uwarunkowań tego rozwoju, poprzez ocenę wartościującą. Ocena taka pozwala na krytyczne spojrzenie na gminę w kontekście jej siły i słabości.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ❑ dobra dostępność komunikacyjna gminy, ❑ ok. 80% gospodarstw domowych korzysta z sieci wodociągowej, ❑ podjęte działania na rzecz stworzenia systemu segregacji odpadów i ich utylizacji w oparciu o składowisko w Polskiej Wsi, ❑ pełna telefonizacja gminy i dostępność sieci operatorów telefonii komórkowej, ❑ znaczny potencjał rolniczy - względnie korzystna struktura wielkości indywidualnych gospodarstw rolnych (średnia wielkość gospodarstwa ok. 12 ha), ❑ tereny, nadające się pod inwestycje – przede wszystkim w sferze usług turystycznych i zabudowy mieszkaniowo-rekreacyjnej, ❑ ok. 8-10 tys turystów, odwiedzających gminę w ciągu roku, ❑ profesjonalne i konsekwentne przywództwo gminy, ❑ doświadczenie samorządu we współpracy międzynarodowej 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ niski przyrost naturalny, ❑ wysoki poziom bezrobocia (ok. 30%) i znaczna ilość osób, korzystająca z pomocy społecznej (ok.20% mieszkańców gminy), ❑ niski poziom kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy – ok. 75% posiada wykształcenie podstawowe i zawodowe, ❑ brak atrakcyjnych perspektyw pracy dla młodych ludzi (absolwenci szkół). ❑ osiedla b. PGR – obszary szczególnie wysokiego bezrobocia i narastających patologii, ❑ brak atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży, ❑ brak systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży, ❑ słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna oraz konieczność modernizacji istniejącej oczyszczalni ścieków w Pieckach, a także budowy kolejnej, obsługującej część terenów wiejskich gminy, ❑ brak sieci gazu ziemnego, ❑ zły poziom techniczny dróg, ❑ niski poziom dostępności sieci internetowej, ❑ krótki (2-3 miesiące) sezon turystyczny, ❑ niezdefiniowany rynek turystyczny na którym gmina chce zaistnieć oraz brak systemu promocji i marketingu, skierowanego do konkretnych grup odbiorców, ❑ słabo rozwinięta całoroczna i agroturystyczna baza noclegowa, ❑ niski poziom kwalifikacji części osób, prowadzących obiekty turystyczne – dot. przede wszystkim obiektów małych (pensjonaty rodzinne) i kwater agroturystycznych, ❑ słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna – trasy rowerowe, narciarskie i piesze, wypożyczalnie sprzętu, kąpieliska, etc., ❑ niski stopień aktywności gospodarczej mieszkańców – niewielka ilość małych firm produkcyjno- usługowych, ❑ brak systemu wspierania lokalnej

	<p>przedsiębiorczości, tworzącej nowe miejsca pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ bardzo ograniczony kapitał lokalny.
<p>SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ czyste, niezdegradowane środowisko naturalne, ❑ położenie w regionie oraz bliskość znanych ośrodków turystycznych (Mikołajki, Mrągowo), ❑ walory środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego oraz „markowy produkt turystyczny” - rz. Krutynia ❑ integracja Polski z UE, ❑ wzrost popytu na żywność i produkty rolne z terenów czystych ekologicznie, ❑ napływ ludzi o wysokich kwalifikacjach – naturalny trend przenoszenia się z miast na tereny wiejskie, ❑ stworzenie regionalnego lotniska sportowego (Nikutowo), ❑ projekt udostępnienia szlaku kajakowego Piecki – Św. Lipka, ❑ utworzenie w Mrągowie wyższej uczelni (AWF – kier. turystyka), ❑ powstanie w bezpośrednim sąsiedztwie gminy całorocznego ośrodka sportowo-rekreacyjnego na Górze Czterech Wiatrów (Mrągowo), ❑ dobre połączenie drogowe z aglomeracją warszawską – modernizacja drogi Warszawa-Ostrołęka-Rozogi-Piecki, ❑ realizacja projektów, podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych i zagrożonych utratą pracy, finansowanych z Funduszy Strukturalnych. ❑ udział gminy w POWIATOWYM FUNDUSZU PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH, ❑ włączenie władz samorządowych (gmina, powiat), przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych w stworzenie programu LOKALNEGO PARTNERSTWA NA RZECZ ZATRUDNIENIA – możliwość wykorzystania „dobrych praktyk” innych krajów w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, ubóstwu, uzależnieniom itp. 	<p>ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ integracja Polski z UE – upadek części małych gosp. rolnych i firm, nie będących w stanie sprostać nowym standardom i konkurencji, ❑ asymetria pomiędzy zadaniami przekazywanymi samorządowi do realizacji, a wysokością środków finansowych przeznaczonych na te zadania, ❑ niestabilna sytuacja (polityczna i gospodarcza) w kraju oraz opóźnienia bądź częste zmiany w prawie (finanse publiczne, polityka podatkowa, prawo budowlane), ❑ brak instrumentów egzekwowania prawa, ❑ zaniechanie modernizacji drogi Warszawa-Ostrołęka-Rozogi-Piecki, ❑ biurokratyczny tryb tworzenia firm i wysokie koszty pracy, ❑ brak środków w budżecie gminy na dofinansowanie i prefinansowanie projektów, z funduszy europejskich, ❑ niski poziom zainteresowania bezrobotnych programami aktywizacji społecznej i zawodowej – dot. przede wszystkim mieszkańców osiedli b. PGR, ❑ nieaktualny od 2004 r. plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy.

2. GŁÓWNE BARIERY I CZYNNIKI PRO-ROZWOJOWE.

Tempo rozwoju społeczno-gospodarczego gminy będzie zależało od umiejętności zarówno samorządu, jak i społeczności lokalnej wykorzystywania czynników wspierających ten rozwój, jak też zdolności do likwidacji istniejących i pojawiających się barier.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT wyróżniono najistotniejsze elementy pro-rozwojowe oraz bariery rozwoju, zarówno w sferze społecznej jak i gospodarczej.

2.1. Czynniki pro-rozwojowe Gminy Piecki:

- ❑ wejście Polski do Unii Europejskiej,
- ❑ rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej (system zaopatrzenia w wodę i odprowadzania oraz oczyszczania ścieków, jakość dróg, gospodarka odpadami stałymi),

- ❑ walory środowiska naturalnego (lasy, jeziora i rzeki, rezerваты przyrody, krajobraz) i kulturowego,
- ❑ szlak kajakowy rz. Krytuni oraz projektowany szlak kajakowy Piecki – Św. Lipka,
- ❑ rozszerzenie oferty turystyczno - rekreacyjnej gminy, opartej przede wszystkim na obiektach agroturystycznych i całorocznych, niewielkich pensjonatach rodzinnych,
- ❑ rozwój sektora prywatnego, a przede wszystkim MSP w branży przetwórstwa żywności oraz wykorzystujących lokalne surowce (drewno),
- ❑ rozwój rolnictwa produkującego żywność metodami ekologicznymi,
- ❑ istniejące jeszcze rezerwy terenu, pozwalające na rozwój inwestycji w sektorze przetwórstwa żywności i drewna oraz wzmocnienie funkcji gminy w zakresie turystyki i rekreacji.

2.2. Bariery rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Piecki:

- ❑ zmniejszająca się liczba mieszkańców, jako wynik malejącego przyrostu naturalnego,
- ❑ niedostateczne wykorzystanie walorów środowiska naturalnego, jako czynnika kształtującego aktywność gospodarczą mieszkańców i turystyczną atrakcyjność gminy,
- ❑ niedorozwój infrastruktury technicznej,
- ❑ wysoki poziom bezrobocia i ubóstwa oraz niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców gminy i ich zdolności dostosowawcze,
- ❑ brak systemu wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- ❑ brak w gospodarce gminy nowoczesnych technologii,
- ❑ niewielki, lokalny kapitał inwestycyjny,
- ❑ wolniejszy wzrost dochodów bieżących, w stosunku do wydatków budżetu gminy,
- ❑ bierna, wolno zmieniająca się postawa konsumpcyjna znacznych grup mieszkańców gminy.

V. MISJA GMINY I WIZJA JEJ ROZWOJU.

1. MISJA GMINY WEDŁUG MODELU ASHRIDGE

W poprzednich rozdziale omówiono mocne i słabe strony gminy oraz najistotniejsze uwarunkowania jej dalszego rozwoju. Wychodząc z powyższych założeń, DEKLARACJĘ MISJĘ GMINY PIECKI sformułowano następująco:

Misją Gminy Piecki, położonej w jednym z najatrakcyjniejszych przyrodniczo regionów Polski, jest tworzenie warunków do stałej i trwałej poprawy jakości życia jej mieszkańców. Zadanie to, realizowane jest poprzez współdziałanie wszystkich partnerów w społeczności lokalnej, z wykorzystaniem szans jakie dają zarówno unikalne walory środowiska naturalnego tego obszaru, jego położenie, a także integracja Polski z Unią Europejską.

2. WIZJA ROZWOJU GMINY PIECKI.

Tak WIZJĘ GMINY PIECKI jako projekcję jej poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego w ciągu najbliższych 10-12 lat, zdefiniowano ją w sposób następujący:

Gmina Piecki, to nowoczesna gmina wiejska, o funkcji turystyczno-rolniczej, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną i społeczną, respektująca zasady zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Dobrze funkcjonujący, o wysokim standardzie sektor turystyczny, aktywność ekonomiczna mieszkańców oraz współdziałanie różnych partnerów lokalnych dają szerokie możliwości spełniania aspiracji i dążeń mieszkańców gmin. W pełni wykorzystane są walory położenia i środowiska naturalnego gminy co sprawia, iż obszar ten jest atrakcyjny zarówno dla inwestorów jak licznie przybywających tu gości.

VI. PLANY DZIAŁAŃ – ACTION PLANS.

1. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY PIECKI w l. 2004-2013.

Podstawowym standardem w planowaniu długofalowym jest akceptacja społeczności lokalnej, zarówno w odniesieniu do DEKLARACJI MISJI jak i WIZJI ROZWOJU, a co za tym idzie także dla CELÓW STRATEGICZNYCH. Jednocześnie, władze lokalne, partnerzy społeczni oraz mieszkańcy Gminy muszą mieć świadomość, iż przyjęcie w/w podstawowych „kamieni milowych” PROGRAMU ROZWOJU LOKALNEGO staje się dla nich wyzwaniem, któremu muszą sprostać.

Wychodząc z powyższych założeń, STRATEGICZNE CELE rozwoju Gminy Piecki, wypracowane przez ZESPÓŁ ZADANIOWY, przedstawiają się w sposób następujący:

- I. TRWAŁA POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY.
- II. ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI GMINY, NA RYNKU USŁUG TURYSTYCZNYCH.
- III. MODERNIZACJA SEKTORA ROLNEGO I DOSTOSOWANIE GO DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WARUNKÓW ZEWNĘTRZNYCH I KONKURENCJI NA WSPÓLNYM RYNKU EUROPEJSKIM.

2. CELE OPERACYJNE ROZWOJU GMINY 2004-2013, W ODNIESIENIU DO POSZCZEGÓLNYCH CELÓW STRATEGICZNYCH.

Wyżej wymienione, strategiczne cele rozwoju Gminy Piecki to trzy drogowskazy, wyznaczające kierunki podejmowanych działań. Są one jednak na tyle ogólne, iż na ich podstawie trudno byłoby określić zadania, niezbędne do podjęcia, aby cele te zrealizować. Z tego względu konieczne staje się uszczegółowienie celów strategicznych poprzez przypisanie im tzw. celów szczegółowych (operacyjnych), wyrażających często już pewien poziom ilościowy i jakościowy, pożądany do osiągnięcia.

W odniesieniu do w/w STRATEGICZNYCH CELÓW rozwoju Gminy Piecki CELE SZCZEGÓŁOWE zostały przedstawione w poniższych zestawieniach:

CEL STRATEGICZNY I: TRWAŁA POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY PIECKI
CELE OPERACYJNE:
<ol style="list-style-type: none">
1. Ograniczenie bezrobocia i sfery wykluczenia społecznego poprzez tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz wprowadzania na teren gminy nowych inwestycji z zakresu usług i przetwórstwa rolno-spożywczego.
2. Poprawa warunków nauczania oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z terenu gminy oraz tworzenie warunków do rozwoju alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
3. Rozszerzenie możliwości dostępu mieszkańców gminy do nowoczesnych technologii komunikacji i zdobywania informacji.
4. Poprawa warunków i standardów zamieszkania.
5. Rozwiązanie problemu gospodarki wodno-ściekowej.
6. Poprawa stanu dróg wraz z rozbudową zaplecza parkingowego w strefach rekreacyjno-wypoczynkowych.
7. Zwiększenie atrakcyjności gminy poprzez uporządkowanie gospodarki odpadami stałymi oraz odpadami z wysokotowarowych gospodarstw rolnych.

**CEL STRATEGICZNY II:
ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI GMINY PIECKI, NA RYNKU USŁUG
TURYSTYCZNYCH.**

CELE OPERACYJNE

1. Zdefiniowanie form i rodzajów działalności turystyczno-rekreacyjnej, która spowoduje realne wydłużenie sezonu turystycznego oraz określenie potencjalnych rynków, na których produkt turystyczny gminy mógłby sprostać konkurencji.
2. Zwiększenie ilości turystów odwiedzających gminę, a także wydłużenie sezonu turystycznego poprzez opracowanie i wdrożenie programu promocji i marketingu gminy oraz budowanie jej wizerunku.
3. Podniesienie atrakcyjności gminy poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej oraz usprawnienie systemu informacji turystycznej.
4. Podniesienie kwalifikacji osób prowadzących działalność w sferze turystyki oraz dostosowanie obiektów do wymaganych standardów.

**CEL STRATEGICZNY III:
MODERNIZACJA SEKTORA ROLNEGO I DOSTOSOWANIE GO ZMIENIAJĄCYCH
SIĘ WARUNKÓW ZEWNĘTRZNYCH I KONKURENCJI NA WSPÓLNYM RYNKU
EUROPEJSKIM.**

CELE OPERACYJNE

1. Zwiększenie świadomości rolników, co do zmieniających się warunków i zasad gospodarowania oraz podniesienie poziomu wiedzy ich kwalifikacji, jako potencjalnych producentów żywności metodami ekologicznymi i gestorów bazy agroturystycznej.
2. Maksymalne wykorzystanie szans modernizacji terenów wiejskich, związanych z integracją Polski z Unii Europejską.

3. ZADANIA REALIZACYJNE.

Aby przełożyć cele operacyjne na konkretne działania służące ich realizacji, niezbędne jest zdefiniowanie zadań, odniesionych do każdego z tych celów. Zadania te, to już wymiennie określony zakres działań, stanowiący podstawę do sporządzania średniookresowych jak i rocznych programów operacyjnych, mających swoje bezpośrednie umocowanie w budżecie gminy. Jednocześnie, tak opisane zadania spełniają wymogi planowania strategicznego, niezbędnego przy ubieganiu się o ich dofinansowanie w ramach funduszy strukturalnych UE, a przede wszystkim Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.